

Flandra ESPERANTO

TIJDSCHRIFT VOOR ESPERANTO - ONDERWIJS EN - PROPAGANDA

Verschijnt maandelijks
Dertiende jaargang
Nummer 12 (150)
DECEMBER 1946

Vertegenwoordiger in Nederland :
NEDERLANDA ESPERANTO-CENTRO
W. Buytenwechstr. 128-C, Rotterdam-W.
Postrekening 272818 van N. E. C.

Orgaan van de
VLAAMSE ESPERANTISTEN-BOND
POSTBUS 342, BRUSSEL
Postrekening 2321.50 van V. E. B.

LIDGELDEN :
* Leden : 75 fr.
* Steunleden: min. 125 fr.
Inwonende leden : 25 fr.
(* met bondsorgaan)

ABONNEMENTEN :
België : 60 fr.
Nederland : 4 fr.
Ceteraj landoj : 75 bir
Proefn. : 5 fr. (1 r.k.)

« U vraagt me, hoe in mij het idee ontstond 'n internationale taal te construeren, en welk de geschiedenis van het Esperanto is » schreef Dr. Zamenhof aan een der allereerste pioniers in Rusland, N. Borovko (1). En ietwat aarzelend verklaart hij, hoe die gedachte in hem ontloek van in zijn prilste jeugd.

Ludovicus Lazarus Zamenhof werd in 1859 te Bjellistok geboren; dit zou zijn levensweg bepalen. « Men had mij geleerd dat alle mensen broeders zijn, wíj alles mij in 't leven deed gevoelen, dat mensen niet bestaan, alleen Russen, Polen, Duitsers... » Misverstand en onbegrip, argwaan en krenking, vervolging en haat heersten in zijn geboortestad tussen haar inwoners met tegenstrijdig levensdoel, elkaar vijandiggezinde geloofsovertuiging en verschillende talen. Als kind reeds groeide bij hem de overtuiging, dat deze taalverscheidenheid zo niet de enige, dan toch de hoofdoorzaak was van deze vijandschap en gespletenheid.

Van alle jeugdige utopieën behield Zamenhof ten slotte de droom van « één menselijke taal », die naar zijn rijpend inzicht, slechts neutraal kon zijn. Op het gymnasium te Warschau raakte hij een tijd in de ban van de antieke talen, maar toen hij de onmogelijkheid inzag ze tot nieuw leven te wekken, besloot hij de samenstelling van een nieuwe taal, van een kunstaal te beproeven. Maar een taal... Ze bleek hem een zo complex en subtiel mechanisme, dat hij meer dan eens moedeloos zijn werk neerlegde en zei : « Zulk werk gaat mensenkraft te boven. »

Eerst dacht hij aan een geheel willekeurig geconstrueerde taal en wilde hij het principe van de maximale economie in de constructie der woorden toepassen. Waarom lange woorden, waarom nodeloze letters? Hij toog dus aan het werk met een haast mathematische logica, dacht alle mogelijke, korte, gemakkelijk uitspreekbare opeenvolgingen van letters uit (b.v. a, ab, ac, ad,... ba, ca, da,... e, eb, ee,... be, ce, de,... aba, aca, ada,... enz.) en gaf ze een willekeurige betekenis. Daar kwam hij tot het inzicht dat dergelijke taal niet alleen wanluidend zou klinken, maar ook dat dergelijke woordenschat een enorme inspanning van het menselijk geheugen zou vergen, praktisch niet te leren zou zijn. Hij was een ervaring rijker en besloot niet a priori, maar a posteriori te construeren, de woordenschat en de grammatica der ethnische talen als vertrekpunt te nemen.

Zamenhof had reeds vroeg Duits en Frans geleerd, maar op het gymnasium, bij de studie van het Engels, merkte hij « dat rijkdom aan grammaticale vormen enkel een blind historisch toeval is ». En toen hij aan het werk toog, zag hij de grammatica als van zelf onder zijn handen wegsmelten. Zijn oude droom begon gestalte te krijgen, nog te zwaarlijvig evenwel, gevuld als ze was met dikke woordenboeken! Op zekere dag, vertelt Zamenhof, werd mijn aandacht toevallig getrokken door het achtervoegsel « skaja » in de opschriften « svjejkarskaja » en « konditorskaja » (drankslijterij, suikerbakkerij). Dit « skaja » toonde hem plots de mogelijkheid door middel van achtervoegsels met een woord andere te vormen. « Ik voelde plots grond onder de voeten. Over de verschrikkelijke woordenboeken viel een lichtstraal, en zij verdunnen zienderogen. Het probleem is opgelost, dacht ik bij mezelf. »

Zo spoedig ging het evenwel niet, en na veel tasten stond het bij hem vast, dat de woordenschat Romaans-Germaans moet zijn, in zoverre gewijzigd als de natuur-

Hoe het Esperanto ontstond

(Naar een brief van L. L. Zamenhof aan N. Borovko)

lijkheid het toeliet en als regelmatigheid en andere voorwaarden het eisten. Meteen zag hij ook in dat de moderne talen een overgroot aantal reeds internationale woorden bezitten, die algemeen gekend zijn. Zij zouden de woordenschat vormen van zijn toekomstige hulptaala.

Zo ontstond dan in 1878 de « Lingw Universala », de eerste vorm van het latere Esperanto. Groot was de geestdrift van Zamenhof en van zijn medestudenten,

Er kwam toen voor hem een tijd van innerlijke strijd en grote zwijgzaamheid. Gedurende de 5 1/2 jaar dat hij aan de universiteit studeerde, sprak hij met niemand over zijn werk. Hij had het aan zijn vader plechtig beloofd, en deze, bezorgd voor de toekomst van zijn zoon, verbrandde, in de afwezigheid van de jonge Zamenhof, de duurbare manuscripten.

Het verlies was niet zo erg : Zamenhof kende zijn werk uit het hoofd en zou het

zijn taal, schreef hij originele werken en het werd hem duidelijk, dat het geen hij theoretisch als « af » had beschouwd, absoluut nog niet in kunnen en kruiken was : « Woorden, vormen, principes botsten tegen elkaar aan; zekere vondsten waren nooit langs theoretische weg tot mij kunnen komen; verhooppte rijkdom werd nodeloze ballast in de praktijk. »

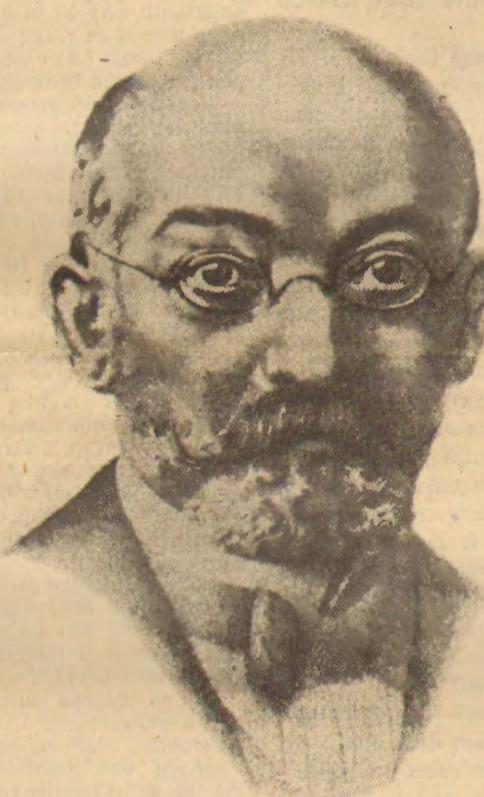
De praktijk leerde hem ook dat zelfs een geconstrueerde taal dit zekere « iets » niet kan ontberen dat ze geest en leven moet schenken : « Ik begon de woordelijke vertaling te vermijden en spande mij in rechtstreeks in mijn taal te denken. Stilaan begon ik te merken dat zij ophield een schaduw te zijn; dat zij onder mijn handen eigen geest en eigen leven verwierf, een eigen karakter onafhankelijk van vreemde invloeden; dat in mijn taal het woord vloeide, buigzaam, bevallig en los, zoals in de levende moedertaala. »

Maar er was nog een andere aangelegenheid waarover hij te piekeren liep. Dr. Zamenhof beseft, dat eenieder die de wenselijkheid van een algemene hulptaala zou inzien, niettemin zou kunnen opwachten, dat ze hem alleen dan van nut zou kunnen zijn als ze reeds ruime ingang zou hebben gevonden. Alleen principiële aanhangers zou hij kunnen vinden, maar niemand zou zijn taal leren. Daarom moest het middel worden gevonden ze hic et nunc, vanaf haar intrede in de wereld, dienstig te maken, onafhankelijk van haar aantal beoefenaars. Voorwaar, een probleem dat hem heel wat hoofdbreken heeft gekost. Maar zijn praktische zin en zijn vorsende geest vond ook hiervoor de aangewezen oplossing.

Ten einde de verspreiding van zijn taal te bevorderen, regelde Zamenhof ze vervolgens zó, dat eenieder die een Esperantotekst voor ogen kreeg ze aan de hand van zijn « sleutel » onmiddellijk kon ontcijferen.

Intussen had hij de universiteit verlaten, en was hij zijn praktijk als geneesheer begonnen. Nu dacht hij het ogenblik gekomen om zijn ontwerp wereldkundig te maken. Hij maakte zijn eerste leerboek D-ro Esperanto : Lingvo Internacia. Antaúparolo kaj plena Lernolibro (3)... en zocht vergeefs nog twee jaar naar een uitgever. Tot hij tenslotte, in Juli 1887, zelf zijn werk in het licht kon geven : « Ik was zeer opgewonden. Ik voelde dat ik voor de Rubicon stond en dat er, na het verschijnen van mijn boek, geen weg terug voor mij meer was. Ik wist welk lot een geneesheer wacht, die van het publiek afhangt, indien dit publiek in hem slechts een phantast ziet, iemand die zich niet uitsluitend met zijn praktijk bezighoudt; ik voelde dat ik de rust en het bestaan van mijzelf en van mijn gezin op één kaart zette, maar ik kon het idee dat met mij was vergroeid, het idee dat in mijn lichaam en in mijn bloed was doorgedrongen niet verloochenen en... ik overschreed de Rubicon. »

TYNEVERUM.

L. L. Zamenhof

Wij zaaien en zaaien, gedenken het koren der toekomst en worden niet moe.

Gaan honderd, gaan duizend der zaadjes verloren, wij zaaien en zaaien maar toe.

Dr. L. L. ZAMENHOF in « La Vojo » (De Weg).

toen zij de geboorte van de taal plechtig vierden en de hymne zongen, waarin hij zijn ideaal in versvorm had gegoten : « Val, val vijandschap tussen de naties, het is nu tijd! De ganse mensheid moet één familie vormen! »

Maar Zamenhof achtte zich nog te jong om de aandacht van het publiek op zijn werk te kunnen vestigen. Hij besloot nog een vijftal jaren te wachten en intussen zijn taal duchtig op de proef te stellen.

spoedig terug samenstellen. Deze geestelijke eenzaamheid drukte echter loodzwaar op het gemoed van Zamenhof: « Verplicht als ik was mijn gedachten en plannen voor mijzelf te houden, nam ik nergens aan deel en de schoonste tijd van het leven, de studentenjaren, gingen droevig voor mij voorbij. Ik beproefde soms mij in gezelschap te verstrooien, maar ik voelde mij als een vreemdeling en ging heen » (2).

Tijdens die periode vertaalde hij veel in

(Supran Zamenhof-bildon ni publikas kun la afbla permeso de Brazilia Ligo Esperantista kaj de Brazilia Nacia Instituto de Geografio kaj Statistiko en Rio de Janeiro. Gin desegnis S-ro Leopoldo Campos, fakistro de la Brazilia Nacia Monfarejo).

(1) Borovko Nikolaj, Rus, 1863-1913; werd Esperantist in Siberische gevangenschap, gevangenschap die een einde stelde aan zijn militaire loopbaan, Beijerde zich voor de verspreiding van het Esperanto te Odessa en te Petersburg (Leningrad), o.a. door medewerking aan tijdschriften en door zijn vertaling van « De Stenen Gast » van Pouchkin.

(2) Zie het gedicht « Mia Pens » (Mijn Gedachte) van Dr. Zamenhof.

(3) Dr. Esperanto : Internationale Taal. Voorrede en volledig Leerboek. Het pseudoniem van Zamenhof (« Esperanto ») werd later de naam der taal zelf.

OBSERVOJ

VERDA

ANALFABETISMO.
Cu ni kalkulu la nombron de la esperantistoj lau la kvanto de la gis nun milionope venditaj lerno-libroj kaj stelo-insignoj?

Esperantistoj amuzigas, esperantistoj konrespondas, esperantistoj ekskuras, kunvenas, diskutas, kongresas, kolektas, paradas kaj portas en kaj ekster la butontrujo de ciu jako kaj surtuto la verdan stelon. Sed esperantistoj, ho ve, esperantistoj ne legas, Kiom da ili posedas modestan bibliotekon, konas siajn verkiston, montras intereson por la Esperanto-literaturo?

La lingvoj, ankaŭ la esperanta, vivas ĉefe per siaj literaturoj. Tro da esperantistoj siajn esti analifabeto!

La 15-a de decembro estas la tago de la Esperanto-libro. Dum tiu tago ni almititas tium indiferentecon. Samideano, helpu la kampanjon kontraŭ la verda analifabetismo!

PIK.

DE ESPERANTO-CURSUS
VAN DE B. N. R. O.

Over enkele weken begint de tweede cyclus lessen van de Esperanto-kursus uitgezonden door de B. N. R. O. De inschrijvers op de leidraad bij de kursus zullen van het Vlaams Esperanto-Instituut tijdelijk bericht ontvangen omtrent het hernemen der uitzendingen. Dag en uur zullen voor de talrijke belangstellenden denkelijk geschikter uitvalen. Als voorheen zullen ze regelmatig om de week de leidraad in afzonderlijke lessen toegezonden krijgen.

UNESCO EN ESPERANTO.

Toen in Mei de zetel van het Opvoedkundig, Wetenschappelijk en Kultureel Organisme van de Organisatie der Verenigde Volken nog te Londen was gevestigd, werd door de Britse Esperanto-Bond contact genomen met dit organisme.

De zetel van Unesco werd immiddels definitief naar Parijs overgebracht. Dr. Awad, hoofd van de Dienst voor Sociale Wetenschappen, ontving er dhr. E. D. Durrant, afgevaardigde van de Internationale Esperanto-Bond.

Dientengevolge werd door Unesco besloten een onderzoek in te stellen over de pogingen om een internationale taal in te voeren.

IEDEREEN HELPE MEE.

Vanzelfsprekend zal in de eerste plaats het resultaat van het Wereldpetitionnement voor Esperanto de beslissing van Unesco beïnvloeden. Het is dus van overwegend belang onverpoosd voor dit petitionnement te ijveren. Dienaangaande weze er nogmaals aan herinnerd, dat bij het Vlaams Esperanto-Instituut te onderkennen verklaringen verkrijgbaar zijn.

Het is ook van groot belang dat opvoedkundige, wetenschappelijke en cultuurale organisaties en instellingen zich voor Esperanto uitspreken, en dat dhr. E. D. Durrant (18 Romeyn Road, Londen S. W. 16), afgevaardigde van de Internationale Esperanto-Bond bij Unesco, hiervan op de hoogte werde gesteld. In dit verband werd door het Vlaams Esperanto-Instituut reeds verslag uitgebracht over de Esperanto-radiokursus in de BNRO.

Niet alleen Esperanto-organisaties, ook de Esperantisten individueel kunnen hier helpen!

HET UITWISSELEN
VAN JONGELIEDEN DOOR UNESCO.

Aan Unesco werd voorgesteld tijdens de verlofperiode in 1947 jongelieden ten getale van 100.000 uit te wisselen tussen 10 naties, ten einde de internationale vriendschap te bevorderen. In 1946 was dit het geval met 16.000 jongelieden van vier landen.

Dit is zeker een lofwaardig initiatief, dat echter alweer zonder Esperanto slechts ten dele het gestelde doel zal kunnen bereiken.

NI PREZENTA,
La moderna Esperanto revuo
★ beliflustrita
★ interesa
★ 12 paĝa

Noveloj - artikoloj - poezioj

La plej bela, la plej interesa!
Petu specimenan numeron sendante unu internacian respondkuponon al

MONDA REVUO ILUSTRITA

Box 30, Randers, DANMARK

Abonkotizo por 12 numeroj estas :

70 bfr.

Pagu al la landa peranto :

Sro MAURICE DAEMS

Heyvaertstr. 159, Molenbeek-Brussel

(postkonto : 3329.95)

LA STUDANTO

DE TELWOORDEN (IV)

VERTALING VAN OEFENING 18.

A. — La Tempo.

Na het essentiële uit de rekenkunde, in verband met de hoofdbewerkingen (optelling, aftrekking, vermenigvuldiging en deling), in onze woordenschat te hebben opgenomen, gaan we verder.

BREUKGETALLEN :

Een breuk (**frakcio**) is een getalvorm, die een gedeelte van een eenheid voorstelt. Zij wordt voorgesteld door een breukgetal (**frakcia nombro**) b.v. 1/2; de teller (**nummeratoro**) deelt mede hoeveel gelijke delen van het getal genomen worden, de noemer (**denominatoro**) de mate van de deling. Er zijn enkelvoudige breuken (**simpaj frakcioj**) waarin teller en noemer hele getallen zijn (b.v. 1/2) en samengestelde breuken (**kompleksaj frakcioj**) waarin noemer en teller of een van beiden zelf een breukgetal is (b.v. 1/3 : 2, 2 : 1/3, 1/3 : 1/2). Men ontmoet ook gemengde getallen (**miksitaj nombroj**) waar een heel getal de breuk voorafgaat (b.v. 1 1/2). Wanneer het aantal delen de mate van de deling bereikt, heeft men het getal, la **entjero** (b.v. 4/4).

In het Esperanto vormt men (hoofdzakelijk substantieven) door toevoeging aan het hoofdtelwoord van **-on** : 1/2 = **(unu) duono**; 1/3 = **(unu) triono**; 2/7 = **du sepono**. Men kan andere woordsoorten afleiden :

bijvoeglijke naamwoorden : mi posedas **duonan cendon**;

bijwoorden : mi faris mian **laboron duone**;

werkwoorden : **duonigi** (halveren).

Men stipte aan dat, wanneer een breukgetal een substantief nader bepaalt, men niet **da**, doch wel **de** gebruikt : b.v. **duono de paĝo**. **Duon-** en andere dergelijke stammen worden wel als voorvoegsel aangewend : b.v. **duonoro**.

Bij de gemengde getallen rijst soms, wegens hun verschillende structuur, een moeilijkheid; men kan inderdaad niet goedkeuren : « **du kaj duonon de horo poste!** » Men losse het eenvoudig op : « **du horo kaj duonon poste** » of « **du kaj duonon horo poste** ».

VERZAMELGE ALLEN.

In het Nederlands uitgedrukt « **met z'n tweeën, met z'n drieën** » enz. duiden zij aan met hoeveel men te zamen is; in de internationale taal heten zij **kolektivaj nombroj** en worden atgeleid van 't hoofdtelwoord door toevoeging van **-op**. Men stelt zo bijna uitsluitend bijwoorden samen : **duope, triope, enz.**

Men verwarre niet met de uitdrukking : **twee aan twee, drie aan drie, enz.** : het gaat niet meer om een zeker aantal zelfstandigheden, die één groep uitmaken, maar wel om verscheidene zelfstandigheden die in bepaalde groepjes geschaard worden : **dus, niet « iri duope »** in dit geval, doch wel : **iri po du**. In hetzelfde verband dient er gewezen op het foutieve van b.v. « **versi gutope** » : men bedoelt hier geen verzameling meer doch **distributie** en ongetwijfeld dringt zich hier ook **po** op (pogute). Deze punten komen overigens weer aan de beurt, wanneer het geval **po** aangesneden wordt.

Op- wordt niet aangewend om zelfstandige naamwoorden samen te stellen : dat is inderdaad overbodig, vermits **duopo**, **triopo**, enz. gelijk staan met : **duo**, **trio**, enz. In het Nederlands treft men in stede van deze gemakkelijke afleidingen, technische en te lande weinig gekende termen aan, zo **snees** (eieren : 20), **schok** (flessen : 60), **tal** (haringen : 200), die dienen vermeld te worden en in het Esperanto vertaald worden (rekening houden met het feit dat het verbindingwoordje niet meer **de** is, doch **da**) : **dudeko** da ovoj, **sesdeko** da boteloj, **ducento** da haringoj.

MACHTSVERHEFFING.

Zeldzamer, doch niet minder belangwekkend, is de genoemde bewerking, waarbij we nochtans niet lang zullen blijven stilstaan.

Machtsvereffing (**potencigo**) : bewerking waarbij een getal tot een bepaalde macht verheven wordt, wat afgebeeld wordt **2²**.

de tweede macht van 2 is 4.

la dua potenco de 2 estas 4.

T. V. G.

C. Opstel.

Er wordt een kort opstel in Esperanto-verlangd : het moet beantwoord worden aan de volgende voorwaarden :

1. Ieder lezer van F. E. mag, zelfs meer dan eens, deelnemen.

2. Ieder inzender tekent zijn tekst met een deknaam, die eveneens voorkomt op een bijgevoegd en gesloten omslag, waarin zijn identiteit en adres aangegeven staan.

3. Het thema is vrij, doch behelze een korte beschrijving van DE HERFST; het aantal woorden schommelde tussen 300 en 450.

4. De bekroonde teksten worden eigendom van F. E. I. en zullen opgenomen worden in F. E.; buiten de twee voorziene prijzen kan F. E. I. eventueel, indien de inzendingen speciaal merkwaardig zijn, er bijkomende toekennen.

Dauri kaj daurigi,
cesi kaj cesigi

De aangehaalde werkwoorden behoren tot de categorie dezer welke zeer dikwijls verkeerd worden aangewend, zelfs misverstaan...

Daarom past het dit geval te onderzoeken; doch men stelt vast dat zij, wegens een ongerechtvaardigd gebruik, een slechte gewoonte hebben doen ontstaan en zo « traditioneel » zijn geworden. Hun aanwending is onlogisch, en een herziening van het vraagstuk zou zich oppronden! Doch kan onze opvatting opwegen tegen het gezag van Zamenhof, van Plena Vortaro, van Plena Gramatiko? Daarom voorlopig hieronder de stelling, die zij huldigen en de uitleg die zij verstrekken.

« **Dauri** » kan betekenen, alhoewel men alles tot eenzelfde bepaling zou kunnen herleiden :

1) een zekere tijd zijn, blijven : « **la lasta mondmito dauris preskaŭ ses jarojn** ».

2) gedurende lange tijd bewaard blijven : « **belo pereas, virto dauras** ».

3) verder zijn, in dezelfde staat blijven, niet eindigen, niet ophouden : « **la laboro dauras** ».

In elke taal — ook in Esperanto — ontmoet men werkwoorden, die als lijdend voorwerp, een noemvorm kunnen aannemen. Naast drie werkwoorden « **devi**, **povi**, **voli** » die uitsluitend (althans onderverstaan) een noemvorm als lijdend voorwerp hebben (mi devas aǔskulti, vi povas veni, li volas korespondi) zijn er een ganse reeks, die nu eens een noemvorm, dan weer een zelfstandig naamwoord als lijdend voorwerp aannemen.— Voorbeeld: « **mi lernas biciki** » en « **mi lernas Esperanton** ». In deze reeks zou ook het werkwoord « **daurigi** » moeten gerangschikt worden (daurigi = voortzetten, vervolgen, niet ophouden); zo: « **mi daurigas labori** ».

Doch Zamenhof zelf veroordeelt dergelijke uitdrukkingen :

Men mag zeggen « **la laboro dauras** » (het werk duurt voort, is niet geëindigd), doch men mag niet zeggen : « **mi dauras labori** » (ik ben verder te werken, ik ben niet geëindigd te werken), want « **dauri** » betekent toch o.a. : verder zijn (zie hierboven 3). De uitdrukking « **mi daurigas labori** » (= ik zet voort te werken, ik doe mijn verder te werken) is ongerijmd. Zamenhof vervangt ze door « **mi daurigas mian laboron** » of « **mi laboras plu(e)** ».

OPMERKING : In plaats van het aangeurde « **mi dauras labori** » gebruikt men soms : « **mi daure laboras** ». Nochtans, beide uitdrukkingen hebben niet volledig dezelfde betekenis, want de tweede betekent niet dat ik het werk voortzet, doch dat ik langdurig werk (in feite is de nuantering niet groot!). Men zegge dus, zoals hierboven : « **mi laboras plu!** ».

CESI : dit werkwoord betekent : niet meer zijn, niet meer handelen, ophouden, onderbroken worden. Ook dit werkwoord wordt soms door een noemvorm gevuld: « **mi cesas labori** ». Mag dat? Ja. Zamenhof redeneert als volgt: « **cesi** » betekent: niet meer zijn, niet meer... (gevolgd van een ander werkwoord). Dus : « **la pluvo cesas** » (= de regen is niet meer), « **mi cesas labori** » (= ik werk niet meer). Men gebruikte nochtans niet « **mi cesas laboron** » (= ik ben niet meer mijn werk). Te verkiezen is : « **mi cesigas mian laboron** » (= ik doe mijn werk niet meer zijn).

SAMENGEVAT : Wel « **mi cesas legi** »; niet « **mi cesas mian legon** » en wel « **mi cesigas mian legon** ».

VERDA.

Terug aan de Slag!

Weer is 't ogenblik aangebroken waarop onze trouw moet blijken aan Esperanto en aan onze eigen vereniging : De Vlaamse Esperantisten-Bond.

De Vlaamse Esperantisten-Bond? Ja! Onze Bond steekt terug van wal. Vanaf 1 Januari treedt hij terug actief op en herneemt hij zijn bedrijvigheid, bedrijvigheid die hij tijdens de bezetting tijdelijk en noodgedwongen wegens ons genoegzaam gekende omstandigheden aan het Vlaams Esperanto-Instituut moest opdragen.

Het Vlaams Esperanto-Instituut zijn we veel dank schuldig; niet alleen omdat het in de bres sprong op het ogenblik dat de tijdsomstandigheden hopeloos werden voor de V.E.B., niet alleen omdat het tijdens al die jaren op voorbeeldige wijze de Esperanto-vlag hooghield in Vlaanderen, maar ook en vooral omdat we bij het hervatten van onze taak ons arbeidsveld niet braak, maar liefdevol beploegd en bezaaid vinden.

Begrijpelijk staan we nog ver van onze vóórorlogse positie : meer dan vijftig bloeiende afdelingen, en vertegenwoordigers in haast al de overige piaatsen van het Vlaamse land. Onze vereniging terug uitbouwen — wijl het Vlaams Esperanto-Instituut als voorheen in innige samenwerking met onze Bond zijn eigen taak zal heropenmen, — is het doel dat we, gesterkt door jarenlange beproeving, met meer geestdrift en overtuiging dan ooit zullen nastreven.

Juist nu moeten we met verdubbelde kracht voor onze vereniging opkomen. Vooreerst doen we beroep op al de abonne's van « Flandra Esperantisto » — ons orgaan dat we, veredeld en verfraaid, dankbaar van het Vlaams Esperanto-Instituut terugkrijgen — om bij de V.E.B. aan te sluiten. Verder op al de plaatselijke Esperantisten-verenigingen en -kernen, opdat ze zich als plaatselijke afdelingen van onze Bond zouden melden. Op de verspreide Esperantisten, opdat ze zich bereid zouden verklaren als plaatselijke V.E.B.-vertegenwoordiger te fungeren. We doen ook beroep op de talrijke leerlingen van de Esperanto-radiokursus, opdat ze onze geleideren zouden komen veroegen. (Dit nummer van F. E. krijgen ze toegezonden). Verder op al de sympathisanten in Vlaanderen. Kortom op cenieder die zonder bijbedoelingen uitsluitend de triomf van de wereldtaalidee in Vlaanderen wil helpen bevorderen.

Niet aangesloten zullen we ervan overtuigen dat ze in het organisatieverband voor Esperanto dienen te ijveren : in organisatie immers ligt onze kracht!

Wie het echter geen ernst was met de Vlaamse Esperanto-beweging, wie bij ons uitsluitend ontspanning en vrolijkheid zocht — wij zijn nu eenmaal geen organisatie als een zangvereniging of een kaartclub! — die sture ons minstens een kort bericht, een bedankje, opdat we hem verder niet meer nodeloos zouden aanschrijven!

Zo gaan we terug aan de slag, gesterkt in onze overtuiging, onbaatzuchtig een heerlijke en edele zaak dienend, ons eigen volk en de mensheid ten bate.

Vlaamse Esperantisten, sympathisanten, wij verwachten U!

Het Hoofdbestuur van de
Vlaamse Esperantisten-Bond.

TUTMONDAJ FILATELISTOJ ATENTU!!! NOVA!

DOKUMENTAR

PLENIGAS GRAVAN MANKON SUR KAMPO FILATELA

Giaj kvinlingvaj rubrikoj helpas vin :

- legi filatelajn verkojn, gazetojn, revuojn, ktp.
- korespondi kun afilandaj filatelistoj en lingvoj.

NEDERLANDA — FRANCA — ANGLA — GERMANA — ESPERANTA

DOKUMENTAR aperos en la komenco de februaro.

- Belega verko (140 p.) — Prizorgita preso — Multaj ilustraĵoj.
- En tola bindo kun orpresa (eldonombro 1500) : bfr. 150.
- En luksa, duonleda bindo (numeritaj kaj subskribitaj) : bfr. 250.

Por eksterlando sendokostoj plie (10%)

Libro-Servo de FLANDRA ESPERANTO-INSTITUTO.

MEHLENAJ KONTRABANDISTOJ EN LA XV-a JARCENTO

La ĉi brava propono de la loka sekcio de Flandra Ligo Esperantista LA VERDA LUNO, la Kongreso de Flandra Ligo Esperantista okazos venontan Pentekoston en Mehleno (Mechelen).

Kutime oni unue prezentas la urbon, ĝian historion, la monumentojn, la variajn industriojn, la nombron de la loĝantoj k.t.p.; oni eĉ fiksas aligkotizon, la prezon de bankedo, de ĉambroj kaj tiom pli da same malaĉabla detaloj. Tio sendube gravas : kiu serioza estajo kontestos ĝin? Sed ĉu ni agos kontraŭ la tradicio, prokrastante la ĉefan pladon kaj svingante al vi rideaton! Ĉu ni ne disponas sufiĉan tempon?

Nu, kara leganto kaj estonta kongresano, la gajaj Mehlenanoj komence projekcias por vi la suban — vere historian — amuzan kaj plaĉe romantikan filmeton. Sendube la kontrabando ne simbolu nian ĉiujaran eventon, sed ĉu ne iel necesos? Ni nepre kontrabandu dekojn kaj dekojn kongresanojn al la urbo de Rumoldo, ni kontrabandu ilin el ĉiuj partoj de Flandrujo, el ĉiuj landoj de la mondo, ni kontrabandu agrablajn programerojn, ni kontrabandu firmajn decidojn kaj progreson por nia Ligo, por nia Instituto, ni kontrabandu bonan humoron, ni kontrabandu edenan veteron, ni kontrabandu...

Sed ni haltu! Ĉu ne prave timi ke vi fine nomos nian XII-an, la kontrabanda kongreso?

LA KONGRESA KOMITATO.

Oni versajne aŭdis jam plurfoje, ekzemple dum la lasta milito, ke kontrabandisto foriras akiri tritikon kaj fine revenas hejmen... kun virino, sed ne ĉiam oni registras tian aventuron en la libroj de la historio. Sed foje tio malgraue okazis; nome je l' fino de la XV-a jarcento en la Sinjorlando Mehleno, kiu situis kiel « insulo » meze de la brabantaj duklando.

Tiu epoko, rakontas la historiaj libroj, estis « kara » epoko kaj, kiel alioke en la lando de Brabant, ankaŭ en Mehleno la kuirejaj ŝrankoj rapide malpleniĝis.

Jam antaŭ du semajnoj, Kristoforo Van Berlaer, kuraĝa kaj forta Mehlenano, plej bona arkpafisto, iris kun kelkaj kamaradoj al Weerde, proksima vilaĝo en la brabantaj teritorioj, kaj sukcesis transporti en la Sinjorlandon belan provizon da sekalo; sed ĝi kompreneble ne sufiĉis por urbo kun miloj da loĝantoj.

« Aŭskultu, Kristoforo, » tiam diris kamarado en la gildo de arkpafistoj, « mi scias ke en Opwijk estas multe da greno.»

« Bone, » respondis nia kuraĝa junulo, « ni iru tien! »

Kaj dekduope la mehlenaj junuloj forlasis la Sinjorlandon. Sed sur la vojo aliaj bruegaj knaboj renkontis ilin kaj kuniris. Bedaŭrinde, ĉi tiuj iom senbridigis en la kamparo, en la domoj kaj je la fraŭlinoj.

Kompreneble tion tuj eksciis la tiamaj brabantaj « kontrolistoj », kiuj en tiu epoko estis soldatoj. Okcentope ili tiel alfrontis la mehlenajn kontrabandistojn en la vilaĝo Merchtem. La tumultaj akompanantoj tie subite forkuris, sed malgraue la bravaj Mehlenanoj ekstreĉis siajn arkojn, ne timante la batalon kontraŭ la Brabantanoj.

Sed, ho ve! ĉu oni povis dubi pri la rezulto de batalo de dekdu « disĉiploj » kontraŭ ok cent militistoj? Pli malpli vundite, Kristoforo kaj liaj kamaradoj estis kaptitaj kaj, post mallonga enkarcerigo provizora en Merchtem, kondukitaj al la brusela « Steenpoort » (Stona Pordego), ĉar ili pekis kontraŭ la tiamaj legoj pri la kontrabando, kiuj en malfacilaj tempoj ne permisis al Mehlenanoj aĉeti grenon en brabantaj teritorioj.

Mi ne scias kiel estis tiutempe organizitaj la malliberejoj, sed ŝajnas ke la najbaraj belulinoj povis de temp' al tempo penetri en la mencititan « Steenpoort » por vidi la mehlenajn kontrabandistojn malantaŭ la krado.

Sed, en tiu momento, Kristoforo havis aliajn zorgojn kaj honoris eĉ ne per rigardeto la scivolajn fraŭlinetojn. Tamen, iun tagon, Kristoforo rimarkis maljunan virinon, kiu mistere kaj insiste kapsignis al li.

★ Door de sterrewacht « Sonnenborgh » te Utrecht werd een grote fotometrische atlas van het zonnespectrum uitgegeven. Dit groot technisch werk omvat 370 tekstdelen en 347 microfotometrische platen van het zonnespectrum. Het werk is tweetalig : Engels en Esperanto. Het verscheen dank zij de geldelijke steun van 16 wetenschappelijke verenigingen. Door Dr. M. Minnaert, hoogleraar-directeur der sterrewacht en co-auteur, werd ons mededeeld dat de atlas, die niet in de handel is, door belangstellenden kan worden gepraadpleegd bij de sterrewacht te Ukkel.

★ Het Nederlandse tijdschrift voor natuurwetenschap « Physica » publiceerde resumé's in Esperanto van de bijdragen over electro-statische en electrodynamiek van Prof. F. J. Belinfante der Universiteit van Columbia (Vancouver).

★ Door « Radio Wien » wordt een Esperanto-cursus uitgezonden alsook elken Zondag om 18 u. 40 nieuwsberichten in de internationale taal.

★ Het eerste nummer van het « Bulletin J », het documentatieblad over het jeugdprobleem uitgegeven voor het ministerie van Openbaar Onderwijs (Kunstlaan 222, Brussel) vernoemt in de bijdrage van het Centrum voor documentatie J : In het internationale kader : Unesco, internationale actie der jeugdbewegingen; propaganda voor Esperanto. We vinden verder in dit nummer een beknopt verslag over de internationale TJO-conferentie te Blankenberge.

★ Ten einde het gebruik van Esperanto onder wetenschapsmensen te propageren werd in Nederland een Bureau voor de toepassing van Esperanto in de Wetenschap opgericht. Directeur is Dr. H. A. A. van der Lek. Adres : Eekhoornlaan 10, Bennekom.

★ Onder de 450 Hongaarse parlementsleden zijn 35 Esperantisten die een Esperanto-vereniging hebben opgericht. De Hongaarse Premier Franciska Nagy en de voorzitter van het parlement zijn overtuigde partijgangers van Esperanto. De twee ondervoorzitters spreken de internationale taal.

★ In « Der Naturfreund », het orgaan van de Zwitserse Vereniging der Natuurvrienden, verschijnt geregelde een Esperantorubriek : « Die Ecke des Esperantisten ». Adres : Zentralausschuss des TVN, Postfach Sihlpost 365, Zürich, Zwitserland.

★ Bij ministerieel besluit werd in Oostenrijk een Esperanto-Examencommissie aangesteld (Staatliche Prüfungskommission für Esperanto). Directeur is onderwijsinspecteur Prof. Max Fürhing (Verordnungsblatt für den Dienstbetrieb des Bundesministeriums für Unterricht, ZI. 5058-4.7.1946).

★ Insgelijks in Oostenrijk werd een vereniging « De vrienden van Esperanto » gesticht; orgaan : « Der österreichische Esperantist ». Als ereleden traden toe : bondskanselier L. Figl, verschillende ministers, burgemeesters, hoogleraren e.a. vooraanstaande personaliteiten. Het effectieve voorzitterschap wordt waargenomen door Prof. Max Fürhing, directeur van vernoemde Examencommisie.

Li proksimigis al la krado kaj sciavide aŭskultis :

« Cu vi do ne vidas la belan Margenjon, al kies okuloj plaĉas nur vi? » Ŝi risus.

« Margenjo? »

« Jes, jes, » plu diris la virino, « Tie... »

Kaj ŝi indikis per tingro. « Jam sep tagoj ŝi venas vidi vin... Ŝi certe amas vin. »

Sekve la maljunulino sin turnis al la kvar knabinoj, kiuj apudestis, kaj vokis Margenjon, kiu hezite proksimiĝis.

Kristotoro preskaŭ torgesis sian kareron. Ho, kiel bela knabino aperis antaŭ ŝi miregantaj okuloj!

« Tagon, Margenjo, » li gaje diris, « ia sorte de malriĉaj kapitoj interesas vin? »

« Estas la vero, » respondis Margenjo. « Mi tuj rimarkis ke vi ĉiuj ne similas la sentaĝulojn, kiuj oni ordinare vidas ĉi tie. »

« Vi estas gentila, Margenjo, » plu diris Kristoforo. « Se vi pacieras kvin minutojn, mi rakontos al vi nian historion. »

La bela fraŭlino kompreneble disponis eĉ pli ol kvin minutojn. Si tre kompatis la malielean sorton de la Mehlenanoj, kiuj la brabantaj legoj kondamnis al malsato. Kristoforo dolce karesis la delikatan manon de ŝi belulino tra la krado kaj sin spegulis en ŝiaj bluaj okuloj. Si promesis reveni la sekvan tagon.

Nun Kristoforo pli ol iam aspiris liberigon. Planoj por la estonteco traflugis lian kapon, sed li ĉefe klopodis profiti ŝiajn favorajn rilatojn kun Margenjo.

Kiam la knabino duan fojon revenis li jam pripensis tutan projekton : ĉu ŝi ne konas la lokon, kie oni konservas la ŝlosilon de la ĉeloj... Jes, tion ĉi ŝi sciis! Sed simple forpreni ŝin kaj large malfermi la malliberejon, nu, ŝi ne riskis.

« Ne necese, » respondis Kristoforo. « Ĉu vi ne konas bravon Mehlenanon, kiu nun logas en Bruselo? Kaj kiu pretus helpi? »

La fraŭlino esploris la aferon; post du tagoj ŝi jam malkovris la konvenan viron. Margenjo nun ŝtelis la ŝlosilon kaj ŝi simple premis ŝin en vakson. La dirita Mehlenano aliris sian naskigurban kaj fabrikigis ŝlosilon, kiu similis tiun de la mallibereja gardisto.

Sekvis tiom tagoj de deziro kaj maltrankvilo por la du geamantoj. Ju pli la momento de la liberigo proksimiĝis, des pli kreskis amo kaj pasio. Finfine la ŝlosilo de la savo atingis Bruselon. Sed ankorau pasis tuta semajno antaŭ ol prezentiĝis oportuna okazo de forkuro.

Sed tiam, unu vesperon, la gardisto intencis gaje partopreni amikan trinkfeston. Li revis nur pri bongustaj mangajoj kaj boteloj plenaj de l' plej bonaj vinoj...

Tiu ĉi fojon Margenjo iris kun tremania koro al la Steenpoort; la « falsa » ŝlosilo brulis sur sia brusto.

Kaj jen (tiel rakontas la malnovaj libroj) ŝi malfermis ĉiujn pordojn de la brusela karcero kaj la Mehlenano fariĝis liberaj.

Sed kiel malhela, la nokto...

Ili tamen rapide trovis ŝtupetaron per kiu ili grimpis trans la remparajn murojn, ĉar la urbaj pordegoj estis kompreneble fermataj.

Kaj la Mehlenaj kontrabandistoj ekiris la longan vojon al sia loĝeo; tamen, post unu horo, timante la facigan marsadon kaj la revengon de la Bruselanoj, ili decidis sendi kurieron. Dume la fugintoj atendis kaše en apudsosea arbareto; jam frumature la samurbanoj alvenis kun veturilo.

Intertempe la novajo pri la liberigo de Kristoforo bruatiĝis en la urbo de Sankta Rumoldo. Ĉe la alveno de la veturilo, ĝojoj salvoj eksonis apud la urba pordego kaj la juna paro triumfe enveturis, kvazaŭ novaj rego kaj régino.

Kaj do Kristoforo ree estis en Mehleno sen greno... sed kun knabino!

Nu, belan knabon oni kutime edzinigas... Kristoforo ne estis riĉa kaj nun ekhezitis.

Sed la mehlenaj magistratanoj patre observis ĉion kaj speciala dekreto donis al la felice Kristoforo sufiĉan jaron pension, kiel rekompenco pro lia kuraga konduto.

Kaj fervore la junulo nun kisis sian belan bruselan savantinton kaj, post kelkaj semajnoj, ili geedziĝis...

La historio ne detalas pli la romanon de la mehlena kontrabandisto Kristoforo. Sed ĉi tiu ĉi « happy end » ja ne kontentigas ĉiun?

POL. VARENS.

AL ĈIUJ NIAJ LEGANTOJ:
FELIČAN NOVAN JARON!

**RAPORTO PRI
LA LAŪSTATUTA ĜENERAL
KUNVENO DE FLANDRA
LIGO ESPERANTISTA**
BRUSSEL, 8-12-1946

Estis reprezentitaj per delegacio sekvan-taj sekcioj kaj lokoj : Aalst Antwerpen, Blankenberge, Brugge, Brussel, Gent, Leuven, Mechelen kaj Kortrijk.

La prezidanto bonvensaluu je la 14-a la multnonbran ĉeestantaron kaj malfermis la kunsidon per alparolado en kiu li substreks la esceptan gravecon de la kunveno : ĝi signos la komencon de nova periodo por nia Ligo kiu ekde 1947 reaktivis. Novaj ĉefestraro kaj estraro estas necesaj; ilin konsistigis entuziasmoj, kon-vinkitaj, konsciencaj kaj laborpretaj kom-pentuloj. Li akcentis ke F. L. E. ne estas federacio de pli malpli memstaraj lokaj societoj, sed LLGO. Tio signifas, ke UNUAVICE ni sentu nin membroj de F. L. E., nur DUAVICE anoj de niaj respek-tivaj sekcioj. Pli gravas la tuto ol unu el ties partoj, pligravas la bonfarto de nia nacia Ligo ol la bonfarto de unu sekcio. La prezidanto volegis la artikolojn de la Liga statuto rilate voĉdonojn. Li klarigis, ke ni troviĝas en transira stato : la Ligo ja ne plu aktivas depost 1942. Pro tio ne estas ebla skrupule observi la koncernajn artikolojn de la statuto. Konsiderante ke la ĉeestantoj konsistigas la plej valoran kaj plej aktivan parton de la flandra esperantistaro, li proponas ke ia ĉeestantoj elektu la estrarojn.

Ĉiu konsentis, escepte Brugge kiu be-daurus ke tiamaniere sekcioj gravaj kaj malgravaj estus egalrajtigitaj. Post dis-kutado la kunsido decidis, ke la elektitaj estraroj estu provizoraj.

La prezidanto faris proponojn por la diversaj postenoj de la ĉeestraro. Pro la fakto ke tri gravajn postenojn li proponis al membroj de sekcio Brugge ties prezidanto protestis : la bonfarto de la sekcio bezonas ĉiujn lokajn aktivulojn. Le prezidanto denove akcentis, ke ne lokaj inter-resoj devas diki nian konduton, ke ni devas konduti malegoismoj kaj unuavice devas atenti la bonfarton de F. L. E. Sekcio Brugge, kiu estas unu el la plej mer-itaj sekcioj kaj unu el la plej gravaj ne rajtas eviti la laboron por la Ligo. Post longa diskutado en kiu partoprenis pluraj ĉeestantoj la prez. de sekcio Brugge, Sano Roose, deklaris ke la koncernaj personoj devas mem decidi. Tiu ĉi deklaris sin pretaj akcepti la proponitajn postenojn kaj la elektado de la ĈEFESTRARO povis okazi. Estis elektitaj :

Prezidanto :

D-ro T. van Gindertaelen (Mechelen).

Viceprezidanto :

D-ro F. Couwenberg (Blankenberge), D-ando F. Roose (Brugge), D-ando E. Symoens (Brussel).

Generala sekretario :

G. Maertens (Brugge).

Dua sekretario :

E. Debaets (Brugge).

Kasisto :

A. De Keijzer (Brussel).

Membroj : L. Alofs (Brussel), E. Cortvriendt (Brussel), G. Debrouwere (Kortrijk), A. Lodema (Antwerpen).

La ESTRARON konsistigas : 1) la dele-gitoj de la lokaj sekcioj; 2) la prizorgantoj de la servoj; 3) la lokaj reprezentantoj. La ĉefestraro faros la necesajn demarsojn por enoficigi la sub 1) kaj 3) mencitajn estraranojn. Rilate la prizorgantoj de la servoj kiu kunsido enoficigis : Prof. E. Symoens (radio), E. Cortvriendt (ekspozicioj), D-ro Fr. Couwenberg (ekzamenoj) kaj F. Volders (kongreso).

La fiksado de la kotizoj por 1947 okazis glate :

Membro : 75 fr.

Membro-Subtenanto : minimume 125 fr. Kunloganta familiaro de membro : 25 fr.

Ekcepte la « kunlogantaj » membroj ĉiuj ricevos la ligon organon F. E. La sekcioj ne rajtas havi membrojn nealignantaj al F. L. E. Por ne-Liganoj « Flan dra Esperantisto » estos aparte abonebla je la samaj kondiĉoj de 1946.

Post la paŭzo la prez. komunikis ke Sano G. Debrouwere donacis 1.000 fr. al la liga kaso. Saman sumon donacis anonimulo, kaj Sekcio Antwerpen 200 fr.

Poste la kunsido aŭdis kaj aprobis raporton de la komisiono starigitaj por ekzamenoj kaj difini la rilatojn inter F. L. E. kaj F. E. I. kaj por pristudi eventualajn ŝanĝojn al la statuto de F. L. E.

Je la 18-a la prezidanto fermis la kunsidon.

Et. DEBAETS,
Dua Sekretario F. L. E.

Kiel kutime F. E. I. arangis interesan librostandon en la intimaj salonoj de « Vlaamse Club », dum la paŭzo ĝi logis ĉiujn libramontojn. Post la kunveno la ĉeestantoj guis agrablan kunsidadon kaj gramofonomuzikon, dum la gedancemuloj havis okazon movigi la krurojn.

EENS, IN DE TIJD TOEN DE MENSEN NOG SPRAKEN

door
FRANS CAROLINA RIDWIT

Baka en Biki, de moedermuis en haar jong, zaten vlak vóór de ronde ingang van hun holletje. Zoals elke avond zaten ze hier en het was goed zo : licht en warm. De warmte en het licht — en dan de muziek! — kwamen hier rechtstreeks binnenvallen uit het enorme hol, waarin mensen woonden. Slechts nu en dan viel er ook een schaduw in het holletje, wanneer de geweldige voeten van een der mensen voorbijstapten.

Zolang die mensen daar waren verlieten Baka en Biki hun holletje nooit — de mensen waren toch zo wreid — en genoten van het licht en de warmte, niet van de muziek, want ze maakte hen somtijds halfgek en de mensen in het grote hol ook, die begonnen dan eensklaps sprongen te maken met hun geweldige voeten en dan leek het wel een aardbeving, waarvan de kleine Biki telkens brakerig werd.

Vanavond is het heel rustig in het grote mensenholt en in het nauwe muizenhol. Biki doet wat zij op alle rustige avonden doet : ze haalt het sprookjesboek uit een wandspleet van het holletje te voorschijn. Het is een lijvig boek met vele prenten en vele verhalen, geschreven door de beroumdste muizendichter Snorsnuit.

Het valt Baka dadelijk op hoe de kleine Biki zonder enige glinstering in zijn parel-oogjes toekijkt en volstrekt niet zo dolblij is als anders, wanneer moeder wat wil voorlezen uit het grote boek. Integendeel, een heel fijn rimpeltje loopt tussen de ogen van Biki, alsof het heel ernstig over dingen denkt, die niets met sprookjes te maken hebben.

Maar toch heeft Biki gedacht over dingen, die met sprookjes wel te maken hebben, want, net als moeder zich de keel schraapt om met lezen aan te vangen,

zegt het plots met zijn scherp piepstemetje :

— Moe Baka, waarom beginnen die sprookjes toch altijd met : « Lens, in de tijd toen de mensen nog spraken... »? De mensen spreken nog altijd, hoor maar...

Baka grinnikt. Daarover heeft haar kleintje dus zitten piekeren.

— Ach kind, zegt ze, die sprookjes van ons beginnen zo om dezelfde reden als de sprookjes der mensen steeds beginnen met « Eens, in de tijd toen de dieren nog spraken... »

Biki kijkt erg diepzinnig.

— Wij spreken toch nog, moe Baka...

Baka schudt ernstig haar grijzend hoofd.

— Wij muizen spreken en begrijpen elkaar, wij hebben een muizentaal... Maar de katten, de honden of de kippen spreken ook, maar wij begrijpen ze niet en zij ons niet... Er is geen dierentaal meer...

Het rimpelde tus-schen Biki's oogjes is scherp geworden. Het muizenjong doet erg z'n best om te begrijpen.

— Ja, moe Baka, er was dus een tijd, dat de muis met de kat sprak en de kat met de tijger... En waren de dieren toen zo gelukkig als in de sprookjes verteld wordt?...

— Inderdaad, kind, de dieren waren toen gelukkig... Het was toen de paradijs-tijd, de tijd van vrede en zaligheid, allen voedden zich met wat de grote lustnuin hun schonk... Wij dartelden, speelden en praatten met elkaar, zelfs met de mensen...

De kleine Biki zet heel grote ogen.

— Praatten wij met de mensen?

Baka schudt zielig het hoofd.

— Er was toen slechts één taal voor mens en dier, antwoordt ze zacht, en op zekere dag praatte de slang met één van de mensen... Het gebeurde onder een appelboom, wiens vruchten noch door

mensch of dier mochten gegeten worden op bevel van de Grote Baas van het para-dis... De slang — dit valse monster — haalde één der mensen over om van een der appelen van de boom te eten en die ene mens verlokte de ander om hetzelfde te doen... De Grote Baas werd toen zo almachtig woedend, dat hij mensen en dieren gewoon uit het paradijs verjoeg naar de aarde, waarop we thans leven...

De oortjes van Biki trillen van spanning.

— Wat die aarde was, m'n schatje, zucht Baka, kun je zelf wel zien : de een vreet de ander op om te kunnen leven... De aarde was niet mild als het paradijs en mens en dier vonden ras, dat er in dit barre oord slechts plaats was voor kracht en sluwheid... De sterkere dieren vielen op de zwakkere aan en verslonden ze... Maar de mens bleef alle dieren de baas door zijn sluwheid en doodde ze met steen, met hout, met vuur, ja, met alle dingen die zijn menselijk vernuft kon bedenken... De aarde werd een moordkuil, een verschrikking...

De angst voor de dood lokte tot aanval en dreig tot vlucht... Elke diersoort schuwde of begeerde de andere, het werd een onafgebroken doden-of gedood worden... Slechts twee geluiden hoorden de verschillende dieren nog van elkaar bij een ontmoeting : een triumfkreel en een doodsgereutel... Elk soort sprak zijn eigen taal, de dieren « begrepen » elkaar niet meer...

Op Biki's anders fluwelen lijfje staan de haren nu overeind.

— Maar, kreunt het, de mensen, moe Baka?... Waren er mensensoorten?

Baka wacht lang met haar antwoord. Het valt haar moeilijk het zo uit te leggen, dat dit dopje hersens van Biki het kunnen verwerken.

— Kijk eens, snoetje, zegt ze aarzelend, met de mensen is het een dwaas geval... Zij kenden geen soorten, maar zij maakten er... Het doden ontaarde bij hen van een noodzaak tot een lust... Hun vernuft reikte zo ver boven alles, ze vonden ten slotte zuike wrede moordtuigen uit, dat de jacht op het weerloze dier een saaie boel werd voor hen... Ze verlangden gauw naar iets, dat hun groeiend vernuft weerstand kon bieden, de jacht zoals welcer tot een gevecht kon maken, en wat kon het vernuft van een mens beter weerstaan dan het vernuft van een ander mens?... Toen gingen ze met hun tuigen elkander te lijf en het verging hen precies als de dieren... Dra waren ze in soorten verdeeld d'e elkaar bekämpften, elkaar schuwden, elkaar beloerden... Onder hen zijn er die brullen als leeuwen, die blaffen als honden, die blaten als schapen, die piepen als mui-zien... Elk soort spreekt zijn eigen taal, zij « begrijpen » elkaar niet meer...

Heel, heel diep is tens de rimpel tus-schen de oogjes van Biki. Het muizenjong moet zijn dopje hersens voos denken.

— Als de mensen zoo ontzaglijk veel vernuft hebben, moe Baka, zegt het einde-lijk flauwtjes, om helse tuigen te maken, kunnen zij dan niet een taal maken om elkaar wél te « begrijpen »?...

Baka kijkt even verbluft op. Wat heeft zoo'n klein ding toch een klein verstand.

— Natuurlijk, kind, zegt ze medelijwend. Zij maakten ook een taal die ze allen kunnen begrijpen — Esperanto heetten zei ze geloof ik, — de mensen kunnen alles maken, zij maakten zelfs een tuig waarmee ze de ganse aarde kunnen vernietigen — atoombom noemden zij het... Alleen geraken ze het er niet over eens wat ze het eerst gaan gebruiken : de taal of de bom!

Biki schijnt nu wel een egeljong, zo stijf staan de haren op zijn rillend lijfje.

Baka voelt diep medelijden met haar arm jong. Ze tracht te glimlachen en ze troost zo zacht als een moeder troosten kan :

— Ach, m'n hartje, de mensen zijn zo sluw... Misschien gebruiken ze toch wel eerst de taal... En dan zorgt onze grote dichter Snorsnuit gauw voor andere sprookjes... Zal ik je nu dit maar voor-lezen?

Biki knikt en terzelfder tijd glijden waarachtig twee grote tranen uit zijn pareloogjes.

Baka tikt even zacht tegen het natte snuitje van Biki. Hoe gevoelig zo'n petie-terig ding toch kan zijn. Dan begint moe Baka met haar fijne stem luidop te lezen :

— Eens, in de tijd toen de mensen nog spraken...

LA PERFIDO de A. M. de Jong. El la nederlanda tradukis : W. F. Kruit. Eidonis: Libro-Servo de Federacio de Lab. E-istoj en Amsterdam. Kontrolita de « Literatura Komitato »; 244 p. en plaēa, ilustrita kartonbindo. Mendebla ĉe F. E. I. Prezo : 50 bfr.

Estas superflue detale prezenti al flandra leganto ĉi tiu trafan produkton de la sentema realismo, tiel bone akordiganta kun la nederlanda popolkaraktero. Se ĉiu bona traduko estas bonvena kontribuo al la lingvo, ĉi tiu estas neordinare signifa, ĉar principe ĝi ne povas esti ekvivalenta al la originalo (la tradukinto ĝenerale eĉ neas tian eblecon) por la abundaj esprimoj dialektaj, en neevitebie eniras la internacion lingvon en pli malpli sensuke deca formo, kiel ekz. « sentaūgulo » por « slampoemper » kaj « estas » por « kwikmedril » kvankam oni kelkloke sentas eblecon al pli drasta esprimo (ekz. « zonder een poot uit te steken » : « sen ia ajn peno »; « in m'n kleviere krijge » : « kapiti »).

En Esperanto oni emas postuli, ke tradukoj estu farataj de « samlingvanoj » de l'aŭtoro. Despli prave oni tion postulu pri verko en la tiom nuancita dialekt.

La tradukinto sukcesis sufiĉe kontentige solvi la nefacilan problemon per la uzo de simplaj, ofte bontraj parolturnoj. Kelkfoje oni tamen haltas ĉe dialogeroj aŭ esprimoj, kiuoj ŝajne ne akordigas kun la klereca grado de l'parolantoj (ekz. p. 124 : « doar 'ou ik m'n eigen oan »; « tio estas mia kriterio ») aŭ kun la pensenvortigo de juna knabo p. 71 : « soms kom' ok wel es presies ammal uit »; « glate rekonstuigas »). Hazardo ni remarkis p. 187, 11-a l': netradukitan frazoparton.

Kyankam ni ne aprobas iajn formojn (i. a. « mis » en senco « malbon ») (slecht, boos, kwaad) kaj « absolute ne » por « tute ne ») ni nur povas laudi la konscian klopodon de l'tradukinto al lingva korek-teco. Ni ne dubas ke la eta heroo, la revema, teologiema knabo Merijntje « tipita » en la folkloro, iuflanke kruda kadro de brabantia vilago, akros ankaŭ la internacia simpatia kaj kortuso per ĉi tiu plaēa eldonita traduko, malgraŭ tio, ke li ne restis 100%... aŭtohtona.

TYN.

JARLIBRO DE INTERNACIONAL ESPERANTO-LIGO 1946. Neacetebla, sed ricevebla nur de individuaj membroj de F. L. E. (aliigiloj haveblaj ĉe la ĉefdelegito por Beijgojo : G. van den Bossche. Oostenstraat 26, Antwerpen); 2 vol. 184 + 52 p.

Folumante tiu ĉi modestan sed jam valoran jarlibron, kiu i. a. montras gravan kreskon de F. L. E., ni plezure konstatas, ke en la koncerna rubriko oni forlasis la konfuzigajn (francelingvajn) tradukojn de la flandraj loknomoj. Alia konstato : en la jarlibro la adresoj de la belgaj delegitoj apenaŭ plenigas du paĝojn! En eksterlando oni sen ia dubo per tio akiris tutcraran opinion pri la forteco de la ĉi-tea neutrala E-movado. Tiu fakteto estas konsekvenco al la ne-aligo de Flandra Ligo Esperantista, kiu atendas la de ĉiu sopiran reuniĝon de la internacia E-movado. Gi okazu plej baldaŭ!

La dua parto enhavas, krom kompletigoj, seppaġan « legān » terminaron. Kial ne « juran »? Eco.

PLI OL FANTAZIO de Agnes Bogh-Hogsted. El la dana tradukis : C. Graversen. Eldonis : Dansk Esperanto-Forlag en Aabyhoj : 74 p. Mendebla ĉe Flandra Esperanto

Mi estas nur malriĉa kampulo, kaj malgraŭ mia multa mizerio la kampula vivo ŝajnas al mi la plej bela sur la tuta tero. Interŝangi, eĉ kontraŭ reĝo mi ne volus. Dio, mi dankas Vin pro tio, ke Vi kreis min kampulo!

Tie, en tiu kabano mi naskigis. Ni estas dek kvin satigotaj bušoj, kaj kvankam kelkafoje pli abundis la frapoj ol la mangoj, en tiu juneca tempo ni plenkreskis kiel arboj.

Granda familio estas plezuro. Mi ŝatas grapolon da infanoj. Ĉe bona arbo abundas la fruktoj.

Al mia edzino mi neniam rifuzis infanetojn. Kulturi estas nia destino. Infanojn samkiel brasikojn. Tiel havas sencon la vivo kaj laboro. Al miaj gepatroj tio ankaŭ ne malutilis. Si, okdekjara sed rekta kiel lato, fajfante portis sakon da terpomoj supren al la fojnejo. Lin la laboro demandosigne kurbigis. En la ĉerko li sidis rekte, aŭ elstarigis liaj kruroj. Necesis lin krake etendi. Verdire, mi tion faris. La aliaj ne kuraĝis. La maljuna junkrino de l'kastelo kies luprenantoj ni estas, ofte proponebis al li ĝardenistan postenon. Malmulte da laboro, bonan salajron kaj parton en la gajno de l'fruktovendo.

— Fi! li diris. Kampulo restu kampulo, se ne la irado de l'tero haltigos.

Grumbli kaj ĉagreni li kapablis, tial ke el ni nur unu sentis emon al la kampula okupo.

Mi havas fratojn kaj fratinojn en Antverpeno kaj Bruselo, du estas en Ameriko, unu en Franclando, unu — freneza — estas en Geel (1), tio ja povas okazi en ĉiu estiminda familio, kaj unu estas fratulo ĉe la nudpiedaj patroj en Dendermonde. Tiu ĉi nur vizitas nin, kiam en sia monahejo oni bezonas monon.

Tial nia patro ĉiam nomis min: nia radiko. Mi restis, forlasis la kampon mi ne kapablis. Tio estas inklinio. La kampo vin logas. Vi ŝatas ĝin, ŝajne senkiale.

Finfine pravas la sinjoro pastro, kiam li diras, ke la kampo estas speco de malamiko, ia giganto, kiu kontraŭstaras al ni tagon post tago.

Korpe kaj anime necesas kontraŭagi al li. Ĉu vi jam pripensis, kio necesis antaŭ ol surtabligas via pano?

Plugi, sterki, erpi, semi, rikolti, draſi, mueli kaj baki. Kaj, se la Kara Di-Sinjoro ne helpas ĝustatempe per ŝuto da akvo kaj strio da suno, kaj se la Sanktulojn vi ne subaĉetas per kandelo pro la limakoj, vermoj, fulmo kaj tondro, tiam finrezulte ĉiu via ŝvito perlis ja vane. Sed, kiam de l'nova rikolto en viaj krudaj manoj vi tenas la panon kiun proprapene vi ŝiris el la tero, kaj se en ĝin vi povas enigi la dentojn okulante dume al plena tablo de mangajoj, tiam ŝajnas ke la Ciela Estro ripozigas sian manon sur vian ŝultron, kaj mallaŭte flustras al vi en la orelon: Tre bone, Radiko, dankon!

Ne, laŭ mia imago la kampo ne estas giganto, sed gigantino, ia grandega homino, kies tinon vi ne perceptas. La aero estas ŝia vizaĝo. Si logas vin. Vi kuras, rampas trans ŝian korpon. Kiel ĉiu virino ŝi nature kontraŭstaras al vi. Sed precize tio estas bona. Senĉese vi flatas kaj karesas ŝin. Kaj tiam ŝi iĝas milda kaj servema, kaj ŝi donas, donas senhalte!

Kampulo ankaŭ enlite bezonas taŭgan virinon, sed tie kušadi al ŝi ne konvenas. Buterumi ŝi deyas, priorgi la mangajon de homoj kaj bestoj, kune peni foruzante ŝiajn manojn ĝis postrestas nur la kubutoj. Miatempo mi estis koko kaj amindumis multajn knabinojn, eĉ batalis pro ili. Sed, verdire, tio okazis precipe por kvietigi mian batalemon. Mi atendis la maloftan perlon, kaj tiu venis neatendite.

Mia Fien venis de trans la Nethe (2). Strange kiel la amo konkeras homan koron.

Dum pilgramado al Scherpenheuvel — tien mi ĉuijare piede pilgrimas —, ni tie sidis en ĥomplena trinkejo, mangante nian kunportitan panon. Ekstere pluvis, la planko estis kota. Ni sidis vid-al-vide, sed mi ankoraŭ ne rimarkis ŝin. Estis tie tioni multe da homo, kaj miaj pensoj vagis. Por ebligi trairon al kamparanino mi forsoviĝis kaj neatendite renversis mian glason da biero. Timante pro ŝia robo ŝi salte levigis, kaj ŝiaj pantranĉoj falis teren. Mi konfuziĝis, kaj donis al ŝi tri el la miaj. Ŝi ne volis ilin akcepti.

— Tiam ankaŭ la miajn mi jetos en la

MI ESTAS NUR MALRIĈA KAMPULO

UNUA ĈAPITRO EL "KAMPULA PSALMO"

Verkis: F. Timmermans.

Tradukis: Eco.

Hejme mi kaše informis miajn fratojn.

La sekvantan tagon sur la akriga ŝtono ni kvarope pretigis niajn tranĉilojn. En la mallumo ni ekiris. Siaj fratoj krie petis kompaton, sen ke ni devis uzi niajn tranĉilojn. Pro teruro ŝi lasis fali la mangavarzon. Dum miaj fratoj batregalis la ŝajn, mi diris: La planko kolorigas ruĝa pro sango, se vi ne iĝos mia amatino.

Sia fratino kuris eksteren, vokis helpon. Sed, antaŭ ol helpantoj venis, armitaj per forkegoj kaj akompanitaj de hundoj, ni saltis en la Nethe kaj de la transa bordo spitis al ili ĝojkore.

Poste mi preskaŭ frenzeziĝis, ĉar mi sentis, ke ĉion mi fuší. Mi ne plu sentis emon al iu ajn laboro. Tagon post tago mi kuší malantaŭ la kano, kašobservante ŝian domon. Se ŝi amas min, ŝi foje venos ĝis la rivera bordo, ĉar nia kabano de tie estis

FELIX TIMMERMANS

Felix Timmermans ni povas konsideri la plej populara el la flandraj literaturistoj de l' nuntempo. Multaj tradukoj vaste ko-

nigas liajn verkojn, precipe en meza kaj norda Eŭropo kie ili

estas alte taksataj. Timmermans senkonteste rangas inter la plej famaj aŭtoroj de l' kontinento.

En Esperanto jam aperis ia. lia « Pallieter », rimarkinda pentraĵo beletra, kiu pensigas al la mondofamaj verkoj de la flandraj majstroj de l' peniko : Rubens kaj Brugghel. Unike li skizas la vivon, la ĝuamon, la mistikismon, la voluptemon de sia popolo. En liaj verkoj apudas la piema sereneco de la flandraj beginoj kaj la bruema krudeco de la vivoardo.

Grandioza laŭdkanto al la tero estas lia majstroverko « Kampula Psalmo ». La ligitecon de la flandra kampulo al la granda, eterna kaj universala fonto de vivo li gloriegas en romano, sur kies kruda tono reliefigas la fundamenta lego de la naturo.

La unuan ĉapitron ni ĉi tie presas en Esperanto-traduko kun la bonvolia permeso de la fama aŭtoro, kiu plurfoje jam montris varman simption al la internacia lingvo.

E. CORTVRIENDT.

La postan dimanĉon mi vidis ŝin sur la transa digo revenante kun ŝia fratino de la posttagmeza Diservo.

— Nu, mi vokis maltime, ĉu vi bone digestis la pantranĉojn?

Si trilridis, ion diris al ŝia fratino, kiu kunridis. Mi tre konfuziĝis, sed tamen kriis: Ĉu tutan panon mi povas porti al vi? Ni jus bakis!

Ridantaj ili malsuprenkuris la digon, en herbejeton. Si ankoraŭfoje returne rigardis.

— Morgaŭ mi venos, mi kris kuraĝigita.

Mansvinge mi salutis. Si respondis sammaniere. Mi sentis, ke bone statis la afero, kaj mia koro maltrankvilhigis tiamezure, ke mi ne kapablis resti en sama trinkejo pli ol kvin minutojn.

La postan tagon, je vesperigo, mi kolektis ĉiun mian kuraĝon, enpakis la panon en tukon, kaj senparole ekiris. Necesis tuta horo por la ĉirkaŭiro laŭ la urbo. Mi malfermis la pordon. Tie kvinope sidis ŝiaj fratoj, kaj ŝia patro, ulo kiel pilastro. Terpomoj ili mangis el unu komuna pato. Multon mi ne diris. Nur, ke mi alportas panon por « ŝi ». Ŝian nomon mi ankoraŭ ne konis. Si hontis, plorpreta. Kiel precize okazis, mi ne kapablis klarigi, sed post momento mi kuší ekstere, baraktanta en foso. Mian panon ili konservis. Mi aŭdis ilin ridi. Kontraŭstari al ses ja estas malebla. Mi sentis min kvazaŭ mi estis sako da rompitaj pipubojo. Mi rampis al mia hejmo, kolera kiel tigro, venĝoifa, sed kun la firma intenco akiri la knabinon.

bene videbla.

Iun sabaton, kiam mi preskaŭ rezignos ŝin, mi vidis ŝin alproksimiĝi tra la arba vojeto por ĉerpi akvon. Kiam ŝi estis ĉerpinta la unuan sitelon, mi kriis: Hola! Ŝi ektimis, ne kuraĝis respondi, sed mansigne konsilis al mi foriri.

— Momenton, mi venas! mi kriis.

Mi demetas mian ĉapon kaj transnaĝis. Pro angoro ŝi haltis kaj ekploris pro amo al mi. Ni sidiĝis. Ni ambaŭ estis junaj, varmsangaj. La renkontitaj malhelpoj ekskitis nin, kaj, jes ja, pri pato ni ne plu parolis. Malrapide kaj fajfante mi naĝis returne. Tiun vesperon mi tiom kantadis,

ke la najbaroj opinis min freneza. De temp' al tempo ni vespere tiel renkontiĝis. Estis la rikolta tempo. Ŝvelmolaj estis la fojneoj kaj bonodoraj. Kaj okazis kion mi konjekcis. Iom pli ol monaton poste ŝia patro venis al ni. Li deziris paroli kun mi. Mian hakilon mi prengis. Li demandis pri miaj intenco: edziĝi al la knabino, jes aŭ ne, kaj se jes, tiam plej baldaŭ!

— Jes, mi diris, sed aldonu ĉevalon kaj bovinon.

Li konsentis. Estis bela geedziĝa festo, kaj nia karmemora patro dancis pro felico.

— Bone vi faris tion, Radiko, li diris.

Tiu unua nokto! Sonoriletoj oni fiksas sub nia lito, kaj Fien verŝajne trinkis pli ol konvene, ĉar ŝi plendis pri forta kapdoloro. Mi pensis: oni ne mistifikos min, sufiĉan tempon mi havas. Mi iris promeni en la lunobrilo. Falēpreta staris la greno, kaj ĉu lito pli invita ekzistas? Mi kušíĝis kaj rigardadis la stelojn. Plaĉas al mi ilin

rigardi. Ion nekutiman oni tiom eksantas. Frankvila iĝas la koro, kaj oni pensas pri aferoj kiujn pripensi oni aliam ne havas tempon. Al la Sinjoro, kiu ĉion kreis, kaj al la malgraveco de l'propra ekzistado. La sinjoro pastro diras, ke la steloj estas tiel grandaj, kiel tergloboj. Al la papero ne mankas tolero; tamen, dum mi tie kuſadis, sento grandioza kaj solena kaptis min, kvazaŭ en pregejo, kaj mi promesis al mi mem servi ĉiam al Dio kaj al mia proksimulo laŭ mia plej bona kapablo.

La postan tagon, je sunlevigo, helpata de Fien, mi falĉis la grenon, kiu nokte servis al mi kiel lito. Kaj jam komenciĝis la mizerio. Je la sepa Fien alportis kafon kaj panon. Apenaŭ ni sidiĝis kaj glutis la unuan bušprenon, kiam ŝi subite ĝemkriis:

— Mi ne plu kapablas elteni, plumbe pezas al mi la kapo! Si devis iri domen. Mi restis sola, luktanta kun la suno kaj vasta areo da greno.

Kia mizerio iĝis tiu eterna kapdoloro! Kaj kiam oni mem ne sentas ĝin, oni finfine konkludas ke estas imago, komedio. Tiam kelkfoje interŝangiĝis akraj vortoj. Multaj monon kaj zorgojn kostis al ni tiu kapdoloro: la kuraciston, la sanigiston, la sorĉiston Aloizo, kaj sennombrajn piligrimadojn. Mian edzinon mi apenaŭ vidas sen la tradiciaj vatoj kaj vindo ĉirkaŭ la kapo.

Foje ni pilgrimis al Peuthy. Resanigita ŝi revenis. Dum du semajnoj ŝi ne plu sentis plej etan doloron.

— Radiko, ŝi diris, mi resanigis. Ni danku al nia sinjoro pastro per donaco.

Ni jus buĉis nian porkon, kaj fieris portis al li ĝian kapon.

— Tre bone, li diris, sed kial kapon?

— Ĉar mia kapo resanigis.

— Bedaŭrinde ke al vi ne doloris alia koroparto, li diris, eble mi estus ricevinta paron da ŝinko.

Cetere li estas bona homo, nia pastro, lojal, eĉ kelkfoje sankta. Li posedas serviston, kiu estras lin, okaze lin furiozglasas ĝiskreve. Donacojn li ŝatigas kaj avidas; aliflanke li fordonas ĉion, sin senvestigante ĝisĉemeze. « La vivo ne estas ŝero », li diras, sed ploranta mi neniam vidis lin. Li ofte tranpaſas nian sojlon. Ĉiufoje ni komplezas al li per glaso da lakteto, rekte de l' bovina mambo. Se ni estas sur la kampo, mi krias al li: Faru do! Tiam li mem iras en la stalon por plenigi al si unu glason... aŭ eble du. Senkontrole, kiu ja scias?

La sinjoro pastro konas min tute. Li scias kaj konsolas nian mizeron kaj matricon. Ĉiujare, je Pasko, mi elſutas mian pekosakon sur lian kapon. Mi ĉiam promesas fariĝi pli bone homo, sed mi ne estas ei ŝtono. La Kara Di-Sinjoro semis nin sur la teron kun niaj manoj, kaj tiaj li reprenis nin. Eksterne ŝiaj manoj? Afero por bigotoj kaj pietistoj! Kampulo, kiu plenumas sian devon havas alian laboren: eksterne kardojn kaj herbaĉojn, kaj ankaŭ la limakojn kiuj minacas liajn fruktojn. La kampo ne lasas al li tempon nek okazon por ke li staru postmorto dorsopage kontraŭ pregeja kolono kun ora telero malantaŭ la kapo. Kaj tamen, ekzistas iu Sankta Izidoro, kiun enprege mi ofte alvokas. Dum li preĝas, la angeloj semante kaj plugante lin anstataŭis. Mi ne provas imiti Sanktan Izidoron, ĉar mi estas ja tre feliĉa, ke programane mi povas plenumi mian laboron.

Pezo estis al ni tiu unua jaro, kaj ankorau plipeza estis la dua. Alta estis la luprozo. La pimpulino de l' kastelo pretendis, ke junaj homoj kapablas perlabori kaj konsekvence lupagi plimulte, tial ke pli laborkapablaj ili estas.

Nia bovino devis naski. Ni elſiris, vivanta, la bovidon, sed la bovino mortaĉis. Kuirante la porkomanĝojn mi brulvundis mian piedon. Du semajnojn mi devis resti sidanta. Furioziga malaktivco. Porkaĉo! Kiam ni buĉis ĝin, la pastro reportis al ni la ses donacajn kofletojn: nemangebaj. La vivo ne estas ŝero, li diris, via porkajo gustas galamare. Dum la tuta vintro ni devis nin kontentigi per ĝi.

Por variigi nian menuon mi nokte ŝtelĉasis. La vintro pinĉis, kiel ŝtono estis la tero, plej fortika forkego ĝin ne penetris; ni ne kapablis eligi el siaj terkavoj la napoloj kaj betojn. Aperis kometo, kiu tim-tremigis la kampulojn. Ni observis la kampojn, kaj la malhelajn nubojn, kiuj aldrivis

de trans la Nethe kaj kiuj re kaj ree alportis neĝon. Tiam venis uraganoj, kiuj tremskuis nian dometon, tiamezure, ke mi enlitigis nedemetinte la pantalonon. Difektigis nia tegmento kaj tri pomarboj rompiĝis. Tondris mezvinire. Sed al ĉio estas fino. Je Karnavalo ekdegeleis kaj pluvegis dum pluraj tagoj. La kampo iĝis kaĉo. Sude le ĉielo restis malhela kaj nebula. Minaca estis tiu Sudo. Tiam ni ricevis la grandan baton. Pri ĝi kulpas la kometo. La Nethe rompis siajn digojn. Subakyigis la kampoj, kaj trans nian sojlon nia vintra greno drivis al ni renkonte. Kaj tiu saman vesperon, dum ni ĝismaleole vadis en la akvo, naskigis nia Paŭējon. Generita apud, kaj naskita super la akvo! La besiejn el la stalo, escepte la ĉevalon, mi venigis en la domon, por ke ili ne dronpereu. Kunates-tantoj ili estis : la bovido, la juna porko kaj la kunkloj. Bela Salamandro, la cies-helpulino de la najbararo, helpis al ni. Ĉu ceterulo jam havis suficien laboron en propra bieno fiŝante potojn kaj patojn. La akvo malrapide altiĝis. Nia Paŭējo ne sen-pene eniris la mondron.

Pro la suterado de Fien rompiĝis mia koro, kaj la superakyigon mi forgesis. Bela Salamandro ja diris : — La elten-kapablo de l' homo estas en rilato kun la suteroj per kiu Dio ŝargas lin. Aŭ tro-argentinti, mortigas lin, mi krompensis. Nur tiam mi envere sentis kiamezure mi amas mian edzinon. Mi bedaŭris ĉiujn miajn riprokojn al ŝi, kaj, jes ja, la kruda Radiko ekgenuigis en la akvon kaj kiel infano alvokis la helpon de Nia Sinjorino. Sed Bela kriis : « Kokerikado, intan' por parado! » kaj puŝis al mi nian Paŭējon sub la nazon. Ridis mia Fien, kaj ridis mi. Malofte mi sentis min tiome feliĉa. Eniris la pastrō kun suprenfaldita sutano, en akvorezistaj batoj, kaj kun la pipo en la bušo.

— Gratulojn al vi, Radiko, li diris, la etulon vi nomu Moizo, ĉar jen la akvo

malaltigas.

Plie Fien ankoraŭ suferis du abortojn. Sed estis nia konsolo, ke Dio lasis al ni nian Paŭējon. Lasis al ni, sed ne longatempe. Ke la Kara Di-Sinjoro ūion faris al mi, mi ankoraŭ ne kapablas agnoski. Kaj se iam mi eniras la ĉielon, mi persone volas demandi Lin, kial mi meritis tian punon. Eble ekzistas kialo, sed mi ne prepe deziras ĝin koni. Se ne, mi ne trankviline povos kunkanti la Halelujon.

Ho, kia superbela, sanega infano ĝi estis! Nemirinde pro la bonega lakteto de mia edzino. Kiam ĝi suĉante kuſiĝis ĉe ŝiaj belaj, grandaj mamoj, mi rigardis kaj aŭskultis lasante estingiĝi mian pipon. Kaj kiam mi perokule sekvis la tikiĝajn palprenojn de la rugaj manetoj, mi iĝis molkora, kaj necesis, ke mi foje sakru por retrovi la virecon.

Mi neniam estis kantema, sed, por ĝin endormigi, mi volonte blekis dum pli ol tuta horo apud ĝia lulilo; tiomlonge, ĝis kunblekis nia ekscitita hundo. Dimanĝatene, kiam la lito tenas min pli longe ol kutime, mi lasis ĝin rampi trans mian korpon, tiri miajn harojn kaj lipharojn, ĝis larmoj saltis al mi en la okulojn.

Inteligenta kaj sprita ĝi estis! Gi ludis kun la kato kaj la hundo. Skue ĝi ridis kiam ĝi povis tiri la vosteton de mia porko. Rajde ĝi sidis kune kun mi sur nia ĉevalo, kun mia pipo en la bušo. Gi akompanis min al la kampo, al la trinkejo, dimanĝe dum la promeno. Freneze mi amis tiun infanon. Kaj kiom da ludiloj mi fabrikis por ĝi : lignajn pulcineolojn, anasetojn kiuj kapablis drivi sur la akvo, kaj malgrandan ventmuileton.

Ni eniris la vintron. Dum marto nia Paŭējo iĝis dujara. En la veturilejo mi ligis karotojn je faskoj. Apud mi estis nia Paŭējo. Subite tie staris ostmalika vag-vendistino.

— Ci vi bezonas alumetojn?

Da ili mi ankoraŭ havis suficiajn. Fien donis al ŝi pantranĉon kun porkograso.

— Kia bela infanteto, kapravoĉe blekis la inaĉo, kaj ŝi karesis la kapon de nia Paŭējo.

Si foriris, kaj apenaŭ kvaronhoron poste la infano ekrugiĝis. Resti staraĵo ĝi ne plu kapablis. Gi veis lamente kaj strabis kiel lutro. Tuj la kuraciston! Tiu orumita azeno konkludis al misdigesto, kaj preskribis boteleton. Tiu boteleto pligravigis la aferon. Paŭējo similis ardantan karbajon. Mi venigis la pastron. Li legis iom en sia breviero kaj krucesignis. Bela Salamandro metis la medalon de Sankta Benedikto sur ĝian koreton kaj bruligis kan-delon de Lourdes. Mi venigis Aloizon, la ekzorciston. — Malbona sorto, li diris. Iru al Kruiskensberg, kaj se ĉiuj putetoj ne estas malplenaj la infano resanigos, se ĉiuj vendredon dum tutaj jaroj vi recitos la preĝon de Imperiestro Karlo.

— Mi tien! Grandega feliĉo! Plenplenaĵ estis la putetoj. Mi ne plu memoras kiel mi revenis. Kvazaŭ fluge super barilojn kaj hegojn. Sed, kiam mi malfermis la pordon, nia Paŭējo, verdokolora, kuſiĝis senviva en la sino de Fien.

Kiom da veoj kaj lamentoj ehis en nia dometo!

Densa estis la nebulo, kiam Bela Salamandro la memfaritan lignan ĉerketon portis al la tombejo. Mi kuniris. Kiam ĝi malaperis en la teron mi plorĝemis kaj blasfemis. Tiom malgaje miens la tombisto, ke mi donis al li duduk cendojn. Sed li diris : — Estu ĝoja, Radiko, unu angeleto pli nun estas en la ĉielo. La ulo pivitis pro la vangotrapo kiun li ricevis. Necesis droniĝi mian kordoloron. En la apuda « Lasta Adiaño » ni komencis drin-kadi. Tagmeze Bela per kareo veturigis min al mia hejmo.

Sed poste! Malplena estas la domo. La

vocoj timige ĝin plenigas. Oni ne kuragas laŭte paroli. Pri la infano oni silentas por reciproke ne inciti la doloron, kaj tamen, pri kio alia oni parolu? Tiu silento, silento! Mortresone krakbruas la ŝtuparo. For estas la infano, le bela infano. Enfermite en la tero ĝi kuſas, kaj malgraue vi ĉiumomento atendas ĝin, streĉas la orelojn por aŭdi ĝian ridon kaj vokon. Estas la sepa : nun ĝi enlitigis; estas la kvara : nun ĝi petis buterpanon kun siropo.

La hundo ĝin sercas. Gi prifluras la ŝuetojn, alrigardas nin, kaj poste denove la ŝuetojn, kaj iras eksteren por serci nian Paŭējon.

— Kie estas nia Paŭējo? demandas la edzino al la hundo. Tiam necesas foriri aŭ blasfemi. Kaj la ludilaro! Mi kaſas ĝin en la subegmentoj, kvankam prefere mi metus ĝin en montro ŝrankon. Mia edzino foje genuigis apud ĝi. Tiam mi ĝin kovris per tuko. Sed, kiam sola mi estis hejme, mi rampis sur la subegmentoj, balancigis la ĉeaveton, turnigis la mueleton. Mi komencis drinkadi. Sed venis momento, ke mi memoris la stelojn de mia edziĝa nokto kaj mian promeson. La botelojn da brando mi malplenis sur la sterkejo. Nia familia vivo frakasiĝis. La laborado ne plu prosperis al mi. Kaj tamen necesas labori.

Betojn ni ŝiras sur la kampo. Kaj recfluas ŝiaj larmoj. Si surgenuiĝis : — Nun mi ne plu havas infaneton, nun ni ne plu havas infaneton!

Rompigis mia koro. Mi levis ŝin, brakumis ŝin, kaj promesis al ŝi novan infaneton. Si rekaptis kuragon.

Ciam mi plenplenis mian devon. Pro tio mi ja estas viro, pro tio mi ja estas homo. Dank' al Dio!

(1) Urbeto en Flandrujo kie estas flagataj mensaj malsanuloj.

(2) Rivero.

ELEMENTAIRE LEERBOEKEN
Esperanto-Sieutel door Fr. Schoofs. Bevat de elementaire grammatika en de lijst der grondwoorden. 32 p. fr. 1.—
Esperanto-Leerboekje door Fr. Schoofs. 32 p. fr. 1.—
Fundamento de Esperanto door L. Zamenhof. 112 p. fr. 7,50
Het Esperanto in Tien Lessen door A. Witteryck. 76 p. fr. 8.—
* **Nieuw Leerboek** door F. Szilagyi (Penterman). Geill. 100 p. fr. 18.—
Esperanto in een Doosje door H. Bakker. Met sleutel en kaartessysteem. Speciaal voor zelfonderricht. 200 p. fr. 40.—
Appko-Leergang in 't Esperanto. Speciaal voor zelfonderricht. 200 p. fr. 50.—

ELEMENTAIRE LEERBOEKEN GEHEEL IN HET ESPERANTO
Kursa Lernolibro de E. Privat. Laŭ praktika parola metodo. 78 p. fr. 8,50
Esperanto-Lernolibro por Popollernejoj de A. Degen. Mooi geill. 68 p. Stevig gekartonneerd. fr. 15.—
Esperanto por Infanoj de F. Gladstone. 68 p. fr. 19.—
La Verda Koro de J. Baghy. Lernolibro por komencantoj en formo de facila romaneto. Geill. 100 p. fr. 25.—
Esperanto per Instruaj Bildoj de T. Goldschmidt. Met 36 grote afbeeldingen. 104 p. Stevig gekart. fr. 40.—

ELEMENTAIRE LEERBOEKEN IN ANDERE TALEN
L'Esperanto en dix Leçons. Cours du Tou-ring Club de France. 76 p. fr. 10.—
Johano kaj Silvio by F. Bets. A first reading-book in Esperanto. 46 p. fr. 10.—
A Practical Course in Esperanto by F. Szilagyi. Geill. 100 p. fr. 20.—
Step by Step in Esperanto by Montagu C. Butler. A simple textbook and reader. 244 p. Ingen. fr. 33.— Geb. fr. 46.—
Esperanto, Grammar and Commentary by Cox. 372 p. Geb. fr. 76.—

LEER- EN STUDIEBOEKEN VOOR GEVORDERDEN
Voor het Examen-A. Handleiding en oefenmateriaal voor A-candidaten. 32 p. fr. 5.—
Lingvaj Respondoj de L. Zamenhof. 116 p. fr. 15.—
Hoe kan ik het in het Esperanto zeggen? door T. Buis en F. Faulhaber. Een aantal Nederlandse zegswijzen vertaald naar de werken van Zamenhof. 28 p. fr. 5.—
Eigennamen in het Esperanto door G. De-genkamp. 40 p. fr. 6.—

100 Vragen over Grammatica en Onderwijs door F. Faulhaber. Ten dienste van candidaten voor examen-B. 16 p. fr. 6.—
Gebonden Stijl door F. Faulhaber. Een en ander over poëzie in het Esperanto. 38 p. fr. 6.—
Leidraad bij de Studie van de Esperanto-literatuur door F. Faulhaber. 48 p. fr. 10.—

VLAAMS ESPERANTO-INSTITUUT v.z.w.

PIETER VAN HUMBEEKSTRAAT 3, BRUSSEL-WEST

Postrekening : 3268.51

LEVERINGSVOORWAARDEN. — Bestellingen bij voorkeur bij middel onzer bestelkaarten. Betalingen uitsluitend bij middel onzer postrekening. Wij verzenden franco (+ 10% voor verzendingen naar het buitenland). Aanvragen en vervegenwoordigers van de VLAAMSE ESPERANTISTEN-BOND genieten 10% korting op de met * gemerkte boeken en propaganda-artikelen. Deze lijst vermeldt slechts een gedeelte van onze voorraad. Wij leveren alle werken in of betrekkelijk Esperanto in de korist mogelijke vorm.

LEESBOEKEN EN BLOEMLEZINGEN

Karlo de E. Privat. Facila legolibro. 46 p. fr. 7,50

Legolibro de P. William. Internacia anekdotaro. 62 p. fr. 8.—

Gaja Leganto per Esperanto de P. Privat. Resumo de kurso farita ĉe la universitato de Genève. 62 p. fr. 13.—

Examen Doen. Handleiding ten behoeve van candidaten voor het A- en B-Examen. 94 p. fr. 17.—

Esperanto-Examenopgaven door J. Isbrücker. Met vertalingen voor diploma A en B. 128 p. fr. 22.—

Ellernu! de F. Szilagyi. Progresiva kurso. Geill. 110 p. fr. 25.—

De Voorzetels in het Ned. en in het Esp. door G. Degenkamp. 112 p. Gekart. fr. 26.—

Kompleta Gramatiko kaj Vortfarado de P. Fruictier. 192 p. fr. 36.—

Tra la Labirinto de la Gramatiko de F. Faulhaber. Handleiding voor kursusleiders en examen-candidaten in het Ned. Vierde druk, 332 p. In stevig linnen band. fr. 64.—

WOORDENBOEKEN

* Zakwoordenboekje Ned.-Esp. en Esp.-Ned. door G. Debrouwere. 80 p. fr. 5.—

Schidlof's Zakwoordenboekje Esp.-Ned. en Ned.-Esp. door C. de Veer. Geeft de vertaling van circa 36.000 woorden die in de omgangstaal meest voorkomen. 580 p. In linnen band. fr. 27,50

Officiale Vortaro de Esperanto de S. Grenkamp. 250 p. Geb. fr. 30.—

Vocabulaire de Poche Franc.-Esp. et Esp.-Franc. de L. Bastien. 125 p. fr. 12,50

The Esperanto-English Dictionary by E. Millidge. 500 p. Geb. fr. 120.—

Esperanta Teknika Medicina Vortaro de D. Briquet. 360 p. Geb. fr. 72.—

Kompleta Esperanta Rimvortaro de M. Jaumotte. 70 p. fr. 10.—

Filatela Terminaro de M. Scott. Esperanta-Angla-Franca-Germana kun difinoj en Esperanto. 48 p. fr. 5.—

Terminaro por Infanludoj. 28 p. fr. 9.—

Radio-Terminaro de A. Venture. 34 p. fr. 9.—

Armea Terminaro de E. Durrant. 28 p. fr. 9.—

Muzika Terminaro de M. Butler. 36 p. fr. 9.—

Monumento de Carlo Bourlet I. G. Braga. 110p. Gekart. fr. 15.—

ESPERANTO-BEWEGING EN -GESCHIEDENIS

Esperanto kaj Kulturo de D. R. Trögel. Individuo, Popolo, Homaro. 38 p.

fr. 5.—

Galerio de Zamenhofoj de E. Wiesenfeld. Geill. 80 p. fr. 10.—

Gvidilo tra la Esperanto-Movado de G. de Bruin. 76 p. fr. 10.—

Pensoj de Zamenhof. 30 p. Kvarlingva.

fr. 12.—

Inferio de H. Bulthuis. 148 p. Geb.

fr. 50.—

Okazas Nenio de Chr. Hougaard. 62 p. Gekart.

fr. 20.—

Palaco de Dangero de M. Wagnalls (E. Payson). Rakonto pri Mme la Pompadour. 206 p. Mooi geb.

fr. 62.—

Akbar de van Limburg Brouwer (J. Isbrücker). 216 p. In linnen band:

fr. 50.—

Inferio de H. Bulthuis. 148 p. Geb.

fr. 50.—

Het is opmerkelijk hoe dikwijls we tegenover mensen komen te staan die het Esperanto als een louter spelletje beschouwen, er alle ernst, alle wetenschappelijkheid aan ontkennen. Enkele jaren voor de oorlog werd een internationale vereniging opgericht, IALA (International Auxiliary Language Association), bestaande uit eminente taalgeleerden. Hun taak bestond er vooreerst in wetenschappelijke criteria vast te leggen voor het vormen van een internationale taal, want allen waren ze het er over eens dat een levende nationale taal om allerlei redenen hiervoor niet in aanmerking kon komen. Hebben aan het opstellen van deze criteria meegeworpen, o.a. de Professoren A. Debrunner (Bern), W. E. Collinson (Liverpool), J. Vendryes (Parijs), W. De Cock Buning (Den Haag), Carnoy (Leuven), Dillen (Dublin), Van Ginniken (Nijmegen), Salverda de Grave (Amsterdam), Thomas (Brussel), enzovoort.

De criteria worden in vier groepen ingedeeld: algemeen-linguistische, algemeen-pedagogische, algemeen sociale (die echter nog niet werden vastgelegd) en speciale. Wat opvalt bij het doorlezen van dit werkje is het feit, dat voor bijna elk geval het Esperanto als voorbeeld wordt aangehaald en dit meestal ten voordele van deze taal uitvalt. Hier volgen dan de criteria, waaromtrent eensgezindheid werd bereikt: 1) de wortelclementen van de woordenschat moeten a posteriori zijn, d.i. gevormd naar bestaande elementen uit de nationale talen. Er zijn twee vormen van a posteriorisme: uiterst a post., wanneer de woorden en/of grammaticale vormen zonder wijziging of slechts met een lichte wijziging uit een of meer ethnische talen overgenomen worden; of gewijzigd a post., wanneer woorden en structurele vormen worden aangenomen van ethnische talen, maar gewijzigd en aangepast om te beantwoorden aan de bizondere noodwendigheden van een I.T. Dit is het geval voor het Esperanto;

2) de structuurelementen mogen a priori zijn; uiterst a priori, d.i. door een of meer individuen geschapen zonder bewuste of gewilde verwijzing naar een bepaalde ethnische taal, of wel gewijzigd a priori, waarbij het «logische» gezichtspunt heerst over het principe van overeenkomst met ethnische talen, zoals dit b.v. in het Esperanto het geval is;

La Pastro en Vejbyde de St. Blischer (A. Petersen). Kriminalrakonto. 48 p. fr. 17,50
Abismoj de J. Forge. Originala romano. 150 p. fr. 32,—
Stranga Heredajo de H. Luyken. Originala romano. 320 p. Geb. : fr. 50,—
Pro Ŧsar de H. Luyken. Originala romano et la antikva babela historio. 304 p. Geb. : fr. 65,—
Saltego trans Jarmiloj de J. Forge. Originala romano. 192 p. Ingen. : fr. 32,— Geb. : fr. 42,—
Landoj de l'Fantazio de T. Jung. 332 p. Gekart. : fr. 46,— Geb. : fr. 62,—
La Maro de Fr. Gerstäcker (Egrubo). 170 p. Rakonto el la marista vivo. Geïllustr. Geb. : fr. 36,—
Oriento de P. van den Broeck. 168 p. Durakonto el Javo. Geill. Geb. : fr. 36,—
Du Majstro-Noveloj de T. Storm (H. Heitmüller). 158 p. Geb. : fr. 36,—
Vagabondo kaj Sinjorino de W. Kloepffer (L. Goppel). 204 p. Geb. : fr. 48,50
Anstataua Edzino de E. Maxwell (M. Sampson). 212 p. Geb. : fr. 48,50
Gösta Berling de S. Lagerlöf (St. Engholm). 552 p. Geill. Gekart. : fr. 84,— Geb. : fr. 105,—
La Ringo de la Generalo de S. Lagerlöf (St. Engholm). 126 p. Gekart. : fr. 28,—
La Infanoj de Betlehem de S. Lagerlöf (O. Frode). 32 p. fr. 10,50
La Konscienco ripořas de A. Strindberg (G. Backman). 60 p. fr. 8,50
Dua Rapsodio de F. Szilagyi-H. Elg. 48 p. fr. 28,—
Tria Rapsodio de F. Szilagyi. 48 p. fr. 28,—
Kudlago la malgranda Eskimo de N. van Hichtum (trad. S. Mannoury). 40 p. fr. 10,50
Barbro kaj Eriko de A. Schneider-M. Carlsson. Letera romaneto. 40 p. fr. 8,50
Bengalaj Fabeloj de L. Sinna. 40 p. fr. 8,50
Humora Novelaro de Hasse Z (F. Szilagyi). 60 p. fr. 28,—
La granda Aventuro de F. Szilagyi. 144 p. Ingen. : fr. 78,— Geb. : fr. 87,—
Mi serĉis Oron kaj Oleon sed trovis... de D. Flood (C. Gustafsson). 132 p. Ingen. : fr. 72,— Geb. : fr. 81,—
La Cikoni-kalifo de M. Babits (K. Bodo). Romano. 186 p. fr. 16,—
La Kapitanfilino de A. Puškin (M. Sidijskaja). 172 p. fr. 16,—
La malgranda Johano de Fr. van Eeden (H. Bulthuis). 184 p. fr. 16,—
Petroloj de U. Sinclair (W. Bailey). Romano. 2 dln. Samen 626 p. Geb. : fr. 92,—
La Vojo returne de E. Remarque (J. Berger). 368 p. Geb. : fr. 46,—
Undino de O. Schreiner (S. Andrew). 283 p. Geb. : fr. 46,—
La Aventuroj de Marteno Drake de G. Norway (W. Severn). 206 p. Geb. : fr. 46,—

WETENSCHAPPELIJKE CRITERIA VOOR EEN INTERNATIONALE TAAL

3) de structuur van de taal moet uiterst analytisch zijn, met, indien nodig, in elk geval slechts enkele zeer zeldzame synthetische vormen. In het Esperanto b.v. staan de afleidende affixen op gelijke voet als de wortelwoorden en kunnen onder dezelfde voorwaarden gebruikt worden, b.v. in het meervoud, in de accusatief, enz. Synthetisch is b.v. de meervouds-uitgang -j, die niet op zichzelf bestaat; de accusatief -n die evenmin onafhankelijk kan aangewend worden, wat echter wel het geval is met de affixen (a ajoj, la ino, la eco, la malo, enz.).

4) de structuur moet logisch, regelmatig zijn, en niet afhangen van de karakteristieken van bizondere ethnische talen. Uiterst-logisch zou betekenen, dat er voor iedere vorm één enkele functie is en voor iedere functie maar één bepaalde vorm. In geen enkel project is dit allerstrengst toegepast, vb. het achtervoegsel -ej in het Esperanto heeft een zeer algemene betekenis. Wat de regelmatigheid betreft staat het Esperanto zeker vooraan, zowel voor de grote symmetrie in de vervoeging, voor de tafel der correlativen, als voor het niet-bestaan van keuze-vormen. De autonomie, ten slotte, van een I.T. bestaat hierin dat er geen conventies zijn, die de toepassing van woordvormende affixen op om het even welke wortel verbieden. Tegenover het resp. Engels en Frans humanity en humanité staan twee Esperanto-woorden: homeco en homaro.

5) fonetische eufonie moet nagestreefd worden, rekening houdend met uitspreekbaarheid, klarheid, gladheid van opeenvolging bij het spreken, geschiktheid voor het zingen. Dit wordt hoofdzakelijk bereikt door een overwicht van heldere klinkers te gebruiken en moeilijke konsonantengroepen te vermijden.

6) in zover dit mogelijk is moet de I.T. een maximum-graad van aanpassingsvermogen hebben voor het drukken, het machineschrijven, het kortschrijven, de telegrafie, de gramofoon, de telefoon, de radio. Hiervoor is vereist de afwezigheid van speciale letters en diacritische tekens, alsmede het gebruik van heldere klanken.

7) het Latijns alfabet moet gebruikt

worden en, zo mogelijk, zonder diacritische tekens;

8) de spelling moet eenvoudig, klaar, fonetisch zijn, zodat een bepaalde letter of lettergreep steeds dezelfde fonetische functie heeft;

9) de wortels moeten vooral ontleend worden aan de Westeuropese talen, bij voorkeur aan de Romaanse talen, het Engels en het Duits. Latijnse prototypen hebben de voorkeur boven neo-Latijnse vormen;

10) in zover het mogelijk is geldt het principe: één woord voor één betekenis in één betekenis voor één woord;

11) in de vervoeging moeten persoon, getal en geslacht niet in de vorm van het werkwoord uitgedrukt worden, maar wel door de naamwoorden en voornaamwoorden die het onderwerp van het werkwoord uitmaken. Hieruit volgt dat een maximum van één vorm, hetzij analytisch of synthetisch nodig is voor alle paradigmata van de vervoeging, daar dezelfde vorm gebruikt wordt voor alle personen, getallen en geslachten.

Het Esperanto beantwoordt, op een paar detailpunten na, aan deze elf linguistische criteria, zodat, wanneer de bewuste taalgeleerden die taal niet dadelijk hebben aangenomen we te doen hebben met het bekende feit dat om wille van één boom het bos niet gezien wordt. De oppositie tegen grote projecten of ideeën draait dikwijls om enkele bijkomstigheden.

De algemeen-pedagogische criteria spreken niet minder duidelijk ten gunste van het Esperanto. Als eerste criterium geldt hier het gemak van aanleren in vergelijking met de ethnische talen. Als tweede het gemak van verstaan van de gesproken zowel als van de geschreven taal; daarbij aansluitend een groot gemak van schrijven en lezen, van actief gebruik zowel als van passieve herkenning. Belangrijk is de opmerking dat een fundamentele gemakkelijkheid waarderoller is dan het onmiddellijk begrijpen.

Een structuur die logisch en gemakkelijk is en niet afhankelijk van de karakteristieken van bizondere ethnische talen wordt beschouwd als noodzakelijk en vol-

doende om het aanleren van een geconstrueerde taal door de meeste mensen en in het bijzonder door hen die onbekend zijn met de ethnische talen waaruit de geconstrueerde taal ontstaan is, te vergemakkelijken. Ook op dit gebied kan zonder veel moeite bewezen worden dat het Esperanto over de hele lijn aan al deze eisen beantwoordt. Tenslotte blijven enkele speciale criteria over van algemene aard. Esthetische factors zijn niet essentieel, omdat dit een kwestie is van smaak en te afhankelijk van nationale voorkeur. Wat de schoonheid van het Frans uitmaakt verschilt van de schoonheid van het Duits of van het Nederlands.

Een I.T. moet een grote vertaalbaarheid bezitten in en uit de ethnische talen. Hierbij is de betekenis essentieel, de stijl accidentele; haar aanpassingsvermogen voor de spelling van de internationale wortels moet groot zijn, ofschoon de uitspraak belangrijker is dan de spelling.

Internationale woorden moeten zoveel mogelijk onveranderd worden overgenomen; soms echter moeten ze met geringe veranderingen aangepast worden, opdat het algemeen karakter van de I.T. niet zou verstoord worden. In het Esperanto wordt dit principe toegepast. Bv. samovar-o, pogrom-o. Verder wordt vermeld dat idiomatische uitdrukkingen vermeden moeten worden, dat de beknoptheid van woordvormen niet essentieel is, maar voor veelvuldig gebruikte woorden evenwel wenselijk, voor zover dit aan de duidelijkheid niet schaadt.

Dit moge volstaan om te bewijzen, ten eerste, dat ernstige, onderlegde taalgeleerden zich met het probleem van de I.T. hebben beziggehouden; ten tweede, dat het Esperanto niet zo'n linguistische utopie is, als vele denken, maar op ernstige grondslagen steunt; ten derde, dat, wat door de hogervernoemde geleerden gezocht wordt, reeds in het Esperanto ongeveer volledig werd verwezenlijkt, en dat gebeurlijke wijzigingen, die ze aan Zamenhof's taal wensen gebracht te zien, in feite zo gering en zo weinig revolutionair zijn dat ze zeker niet het maken van een zoveelste nieuw project rechtvaardigen. Want, zoals reeds werd gezegd, gaat het ten slotte niet om principiële zaken, maar om enkele bijkomstigheden.

E. SYMOENS.

La Naïveco de Pastro Brown de G. Chesterton (C. Bean). 256 p. Geb. : fr. 46,—
Fanny de E. Ferber (B. Fabo). 240 p. Geb. : fr. 46,—
Riča kaj sen Mono de P. Oppenheim (F. Wadham). 222 p. Geb. : fr. 46,—
Si de R. Haggard (G. Degenkamp). 276 p. Geb. : fr. 46,—
Juneco kaj Amo de A. Payson. Legendo el Venecio. fr. 6,—
Londonidoj de D. Munns. 98 p. fr. 26,—
Kompatinda Klem de J. Merchant. 90 p. fr. 10,—
Por Recenzo! de K. Sturmer. 60 p. Ingen. : fr. 10,— Geb. : fr. 16,—
La Dormanto vekiĝas de H. Wells (A. Milward). 210 p. fr. 26,—
Luno de Izrael de R. Haggard (Payson-Butler). 220 p. fr. 26,—
Romano pri Afrika Bieno de O. Schreiner (S. Andrew). 270 p. fr. 26,—
Pinokjo de C. Collodi (M. Marchesi). 150 p. fr. 26,—
Batalo pri la Domo Heikkila de J. Linnankoski (V. Setala). 60 p. fr. 8,—
La Fiancigo de A. Kivi (H. Hall). 64 p. fr. 8,—
La Botistoj de A. Kivi (H. Hall). 142 p. fr. 10,—
La stranga Butiko de R. Schwartz. 124 p. fr. 10,—
Anni kaj Montmartre de R. Schwartz. 126 p. fr. 10,—
La Sunkrono de M. Koenen (P. van de Vijver). 100 p. fr. 16,—
La du Amatinoj de A. de Musset (J. van Schoor). 110 p. fr. 17,50
Kristnaska Triptiko de F. Timmers (E. Paesmans). 42 p. fr. 9,—
* La Aventuroj de Stultulof de F. Dorno. 62 p. fr. 7,50
* Elektitaj Noveloj de L. Baekelmans (J. van Schoor). 82 p. fr. 12,—
Klari de M. Catalany (E. Robert). Roman. 136 p. fr. 20,—
Kaptitaj en Nubio de H. Sienkiewicz (W. van Zon). 120 p. fr. 20,—
Fabiola de Wiskeman (E. Ramo). Rakonto pri la katakomboj. 436 p. Geill. Ingen. : fr. 80,— Geb. : fr. 120,—
NOVA ROMANSERIO

La Lanternisto de H. Sienkiewicz (Kabe). 206 p. In gouden stempelband : fr. 50,—
La Vojoj estas Nekonataj de L. Kassak (L. Spierer). 177 p. In linnen stempelband : fr. 50,—
La Perfido de A. de Jong (W. Kruit). 246 p. Geb. : fr. 50,—
Judoj sen Mono de M. Gold (G. Saville). 221 p. In linnen stempelband : fr. 50,—
Taglaboristoj de H. Kirk (L. Friis-W. Jensen). 218 p. In stempelband : fr. 50,—
Homoj en Milito de A. Latzko (K. Minor). 190 p. Geb. : fr. 50,—
Fontamara de I. Silone (A. Angelo-J. van Scheepen). 188 p. Geb. : fr. 50,—
La Hispana Tragedio de J. Last (G. Degenkamp). 187 p. Geb. : fr. 50,—
Kilio de M. Szekely-Lulofs (P. Makinnie). 178 p. Geb. : fr. 50,—

La Senlingvulo de V. Korolenko (M. Sidlovskaja). 191 p. Geb. : fr. 50,—
La Batalo de l'Vivo de Ch. Dickens (L. L. Zamenhof). fr. 27,50
Patroj kaj Filoj de I. Turgenjev (Kabe). 215 p. Geb. : fr. 50,—

« EPOKO »-LIBROJ

Murdo en la Orienta Ekspreso de A. Christie (Etulo). 183 p. Gekart. : fr. 16,—
La Knabo de Paúlo-Strato de F. Molnar (Spierer). 180 p. Gekart. : fr. 16,—

La Princio kaj Betty de P. Wodehouse (G. Badash). 185 p. Gekart. : fr. 16,—

La Tempo-Mašno de H. Wells (E. Amos). 180 p. Gekart. : fr. 16,—

Colomba de P. Mérimée (J. Beau). 184 p. Gekart. : fr. 16,—

Sep Vangofrapoj de K. Aslanji (L. Spierer). 148 p. Gekart. : fr. 30,—

La Virineto en Bluo de M. Stuttard. 150 p. Gekart. : fr. 30,—

DICHTWERKEN

La Tragedio de l'Homo de E. Madach (K. Kalocsay). 278 p. Met 20 kunstdrukrepertories. fr. 50,—

Diverskolora Bokedeto de F. Lorenz. 160 pag. Poemoj tradukitaj el 40 lingvoj.

Gekart. : fr. 24. Geb. : fr. 36,—

La Rego Judea de K. R. (V. Devjatin). 182 p. Dramo en kvar aktoj. Geb. : fr. 30,—

La Mizantropo de Molière (H. Boucon). 104 p. fr. 15,—

Elektitaj Poemoj de H. Heine (F. Pillath). 48 p. Gekart. : fr. 8,—

La Aventuroj de Stultulof de F. Dorno. 62 p. fr. 7,50

La Elektitaj Noveloj de L. Baekelmans (J. van Schoor). 82 p. fr. 12,—

Sonorilo kaj Kanono de E. Isaac (T. Morariu). Poemaro en prozo. 60 p. fr. 10,—

Tra l'Silento de E. Privat. 32 p. Derde uitgaaf. fr. 7,—

La Morto de Danton de N. Tolstoj (N. Hohlov). 76 p. fr. 10,—

Natan la Sagulo de G. Lessing (K. Minor). Drameca poemo. 208 p. Gekart. : fr. 17,—

Atta Troll de H. Heine (Zanon). Somernokta songo. 94 p. Gekart. : fr. 13,—

La Tajo de N. Hohlov. Liriko. 64 p. fr. 10,—

La Alta Kanto de la Amo de T. Jung. Laū malnova

Plaatselijk Nieuws

V. E. B. Afdeling ANTWERPEN. — In het lokaal «Nieuwe Carnot», Carnotstraat 70, begint eerlang een Esperanto-kursus. Belangstellenden kunnen zich nog melden iedere Maandagavond om 20 u.

Op Zaterdag 21 December ging ons jaarlijks Zamenhof- en tevens Kerstfeest door dat buitengewoon geslaagd mag heten. Spijs de Siberische koude een talrijke opkomst, verrassingen en een gezellige atmosfeer die tot Zondagmorgen 4 u. aanhield...

Een reeks geslaagde voordrachten werden gehouden in het Esperanto-Heem der Lange Leemstraat 127. Op 27 December sprak Sano Hans Jakob uit Genève.

V. E. B. Afdeling BLANKENBERGE. — Een drietal kursussen zijn aan gang, w.o. een voor scouts. Belangstellenden kunnen zich steeds wenden : Koninginnaelaan 18.

V. E. B. Afdeling BRUGGE. — Een Zamenhof-herdenking en een Kerstfeest werden in de Breydelstad door de Vlaamse Esperantisten georganiseerd. Kursussen zijn aan gang.

V. E. B. Afdeling MECHELEN. — Onze wekelijkse conversatie-avonden kennen steeds meer en meer belangstelling. De cursus voor beginnelingen is reeds zo ver gevorderd dat de leerlingen overkoop aan ons verenigingsleven zullen kunnen deelnemen.

BRUSSEL. — Een geslaagd Zamenhof- feest verenigde al de Esperantisten in de zaal der Rollebeekstraat op Zondag 15 December jl.

GENT. — Nog een nieuwe Esperanto-kursus werd alhier ingericht. Denkelijk mogen we ook eerlang een afdeling van de V. E. B. begroeten.

NIAJ ESPERANTO-ENIGMOJ kun premioj

SOLVO DE LA 17-a ENIGMO

Puly; plum; lamp; palt; last; stel; salt; star; kart; trik; kort; pork; korn; rond; tron; sort; vost; solv; polv; pulv.

SOLVO DE LA 18-a ENIGMO

HORIZONTALE. — 1. korespond. — 2. apart; bo; agl. — 3. rob; rostaj. — 4. oni; altar; et. — 5. en; iris. — 6. se; geni; ide. — 7. op; šov. — 8. ve; ali; pav. — 9. acer; tar. — 10. li; Grabovski. — 11. an; te; ital. — 12. plend; lip.

PREMIO : post la 17-a enigma gajnis la premion de S^o A. Lodema el Antwerpen kiu ricevis la ilustritan verkon « Tipoj kaj Aspektoj de Brazilo ».

IEPER. — Na het eindigen van de Esperanto-kursus wordt alhier denkelijk overgegaan tot de oprichting van een afdeling van de V. E. B. Belangstellenden kunnen zich steeds melden aan het adres van dhr. J. Pyck, Groot Markt 11.

V. E. B. Afdeling OOSTENDE. — In de Leopoldschool leidt leraar F. Pintelon een E-kursus voor 30 personen. Wie tot de pl. afdeling wenst toe te treden wende zich tot Voorz. E. Dhaenens, Bouwmeesterstraat 7.

WETTEREN. — Een Esperanto-kursus werd alhier ingericht. Denkelijk mogen we ook eerlang een afdeling van de V. E. B. begroeten.

N-ro 19 : KRUCVORTEENIGMO

ATENTU la regularon en la januara numero!

HORIZONTALE. — 1. Gi kušas sur la planko. (R); intence ĉesigi la laboron. (R). — 3. Citante atentigi. (R); sovaĝa dorna arbedo kun dolčaj nigraj fruktoj. (R). — 5. Regi. (R); malsate ridindigi. (R). — 6. Legomo. (R). — 7. Prepozicio; ŝargobesto. (R); ĉefaj personoj de rakonto. (R). — 9. Elradiado. (R); parto de kapo. (R). — 11. Politika régimo, kiu konservas al si la potencoj per krueleco kaj timigo. (R); profesio de manlaboristo.

VERTIKALE. — 1. Tuta psikologia kaj fiziologia ĉaro de individuo. (R). — 3. Eniri, trairente eblajn barojn. (R); instruita. (R). — 5. Koto tero sur fundo de rivero. (R); subtile pistita solida substanco. (R). — 6. Nombro. — 7. Neſercema. (R); resuma. (R). — 9. Acideta bero; parade montradanta siajn konojn. (R). — 11. Mondcivitano.

Ensendu la solvon antaŭ la 31-a de januaro!

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											
11											

ANONCETOJ

Ciu vorto aū mallongigo : 0,75 bfr.
Enpresigo kostas minimume 15 bfr.
Unu int. respondukupo valoras 3,50 bfr.

S-ANO YANG YUNG SHEN, Chu Hsin-Cheng Banko, Min Chuan Lu, CHUNMING, China, deziras korespondi kun flandraj gesesperantistoj.

S-ANINO SHEN WEN YA, C/O Mr. Yu Chan Yin, Telegraph Office, Chang-An-Shih, CHUNMING, China, deziras korespondadon kun flandraj gesamideanoj.

CIUJN PAPERVAROJN liveras al vi S-ano G. De Boes, Consciencestr. 62, Antwerpen. Kraft-, duplikat-, silk-, diafan-, kaj leterpaperon. Kartonon, glubanderolojn, klasigilojn kaj ciuspecajn paperaparatojn. Ciufomatajn leterkovrilojn, ktp., ktp. Gesamideanoj, apogu per viaj mendoj la fir-mojn kiuj uzas la internacian lingvon!

DEZIRAS INTERSANCI propagandan materialon kiu rilatas al profesi-asocio, sindikata aū kooperativa agado : E. Bugajski, Esperanto-fakestro ĉe Profesia Asocio de Kooperativlaborantoj, WARSZAWA, Zabkowska 38 m. 14, Pollando.

LITERATURA MONDO REAPEROS komence de februaro! Pro ĝia altnivelaj enhavo kaj belega eksterajo ĝi estas la fiero de ĉiu art- kaj literaturamanta esperantisto. Ĉefredaktoro estas K. Kalocsay, ĉefkunlaboranto J. Baghy. Abono ĝin pere de via Libro-Servo : Flandra Esperanto-Instituto. Abono por 1947 (6 numeroj po 36 paĝoj) kostas 125 bfr. Petu senpagajn nedevice ampleksan prospekteton kun artikoloj de ambaŭ satataj aŭtoroj kaj listo de valoraj L. M.-libroj denove haveblaj pere de F. E. I.

CAPITRO 18-a

« Torturenda kreajo », Kant diris kiam ili denove staris en la koridoro, « kaj eĉ tiam oni ne tiris la veron el ŝi ».

« Si ĉiukaze havas fortan karakteron, tion oni ne povas nei », pripensis Doktoro Gulopez. « Kion nun? »

« Venu, ni bezonas distron; ni foje klopodu trafi « La belle Stella ». »

Ili alfrapis ĉe ŝi. Ne venis respondi. Supre sur la ferdeko ili trovis ŝin, kun fermataj okuloj, mallaboranta en ferdeka sego.

« Ho! » ŝi surprizite diris, « vi ektimigas min, sinjoro Kant. Mi ĝuste revis pri vi. »

« Kaj ĉu bele, se mi ne maldiskretas? »

« Meze, meze... » Si montris Doktoron Gulopez. « Ĉu helpanto? Cu vi sola ne plu sufiĉas? »

Kant ne sekvis ŝian ŝercon.

« Ĉu vi volas akompani nin en vian kajuton aū en la mian fraŭlinon Sterlen? »

« Ho ve, sinjoro Kant, ĉu nepre necese? Tie ĉi tiel agrablas. Sciu, la naturo ravas min. » Si profunde sopiris, ade fiksrigardante lin.

« La afero estas sufiĉe delikata, fraŭlino. »

« Delikataj aferoj estas mia fako, kaj, vidu, preskaŭ neniu sur la ferdeko, absolute neniu aūdos nin, libere elversu vian koron, sinjoro Kant, mi estas al via dispono », ŝi vigle diris. Malgraŭ la ŝerca tono, ŝi arte restis distingiĝa. « Vera francino », Kant opinias, « ŝi denaske ĉarmas. » Li tamen estus preferinta ke ŝi provu siajn artifikojn sur lia juna assistanto.

« Vi rompis kun sinjoro Steinmann, ŝu ne? » li abruptis.

« Kun Alex? Jes. Li nun kaptigis en aliaj retoj, mi aŭdis? »

« Jes, vi estas bone informita, kaj?... »

« Ĉion mi jam rakontis al vi, sinjoro Kant. Cu vi deziras sci pli pri ĝi? Aū cu vi eble intencas entrepreni repacigon? Ne penu, « c'est fini pour toujours! » Si recopiris kaj batetis cigaredon sur sian rulglakan poleksungon. Kant prezentis sian bruligilon.

« Ĉu mi povas ekkoni la kialon de tia decido? »

« Mi tute ne deziris alligi min al porko. » Frankville sed senhezite ŝi donis tiun ĉi respondon.

« Ĉu Dubois iel miksis sin en tion? »

« Ne! Pri mortinto mi ne klaĉu, sed li ne estis multe pli bona ol Alex, nur iom pli interesa. Konstatu, mi estas sincera. Estis fakte sinjoro Maxton kiu konsilis eksigi Alex. Li aldonis ke ne estas liaj aferoj, sed li tamen volas averti min. Li cetere pravis. Eĉ sen lia interveno, mia koro estus liberiginta. »

« Ĉu Dubois sciis ion pri la paſo de Maxton? »

« Mi jesopinas, almenaŭ se li ne tro ebris por kompreni kiam mi diris ĝin al ŝi. »

« Vi bone konis sinjoron Maxton? »

« Mi? Tute ne. Pere de la familio Steinmann mi kontrabandis min sur ĉi tiun fantomaran ŝipon. »

« Kiam vi ekkonis Alex Steinmann? »

« Hm, antaŭ tri monatoj. Sendube iun venedron, dektrian de la monato. »

« Cu vi havas profesion? »

La francino mirege rigardis sian demandinton.

« Profesion? Kion mi farus per ĝi? » Ŝi plengorge ridis, sekve subite kompremis. « Nu ne, nun vi eraras! Mi nenial be-

JAĜTO VETURAS EL...

KRIMINALA ROMANO

Tradukis : Dro T. Ken.

Verkis : Deck Dorval.

zonas la monon de Steinmann. Mia banko nomigas « Credit Lyonnais », ĝi eventuale donos al vi la deziratajn informojn. Mia formortinta patro vere ne estis almozulo. Neniam aŭdis pri la Sterlen-fabrikoj? »

« Pardonu, fraŭlino, tion mi ne celis. »

« Ho! mi ne ofendigis, male, mi vere satis vin ambau. »

Kant ridetante dankis kaj volis foriri. « Pardonu la genon, fraŭlino Sterlen. »

« Ho, vi jam foriras? Se vi havas liberaĵon horojn, sentime vizitu min. Vi ĉiam bonvenas. »

« Pf!... » Kant ŝvitis, kiam ili denove sekuris seko.

« Ne ĉiutage la programo indikas tian numeron! Kaj nun ni foje ŝangas la dekorojn, kaj ni aliru nian amikon, la analiziston de veneno. Ankaŭ li estas konfonda. »

Profesoro De Groot volis foriri.

« Ĉu momenton, Profesoro? »

« Ja mil, se vi deziras. Eksido, mi jus intencis serci vin. »

« Nu, koincid! Sed mi unue malpezigus mian koron. Vi asertis ke hieraŭvespere vi tute ne eliris. Cu vi persistas ĉe ĉi tio deklaro? »

La griza kuracisto singarde deprenis sian nazumon kaj grave ekpurigis ĝiajn vitrojn. « Do, vi scias? »

« Alex Steinmann deklaras ke pasintokote vi estis ĉe li ĉirkaŭ la duono antaŭ noktmezo. »

La nazumo estis relokita. Rideto ludis en la komisuroj de liaj lipoj. « Mij pekoj malkasiĝas. » La maljuna Profesoro Ŝajnis gravan tuson. » La vero ĉiam venkas! Nu jes, mi estis tie kaj mi sincere gojas ke vi scias. »

« Kio okazis? »

« Ĉirkaŭ la dudek tria kaj duono, eble iom pli frue, mi ne precize scias, Sinjorino Steinmann venigis min. »

« Cu tiam vi estis sola tie ĉi? »

« Jesja, mi ĝuste iris preni libron. Mia edzino estis en sia ĉambro, flankante tie ĉi. Mi tuj akompanis sinjorinon Steinmann kaj trovis ŝian filon kuŝantan sur la planko de sia ĉambro. Temis pri akuta alkoholveneno. La stultulo glutis preskaŭ tutan botelon da konjako. Li certe terure procedis en sia ebrio. La kutimaj fenomenoj de la delirium... »

« Kaj kio okazis sekve? »

« Mi faris la eblon kaj revenis tien ĉi. Mi jus surmetis mian pijamon kiam Higgs vokis min por sinjoro Maxton. »

« Sed kial vi ne tuj diris tion, sinjoro Profesoro? » Kant malbonhumore demandis.

« Sinjorino Steinmann tiel akcentis petis ke mi gardu mian langon. Si terure hontis la naŭzanton konduton de sia modela filo. Mi donis sian parolon, ne supozante ke poste farigos fakt